

บทที่ 4

บริบทชุมชนและการเกิดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง

3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

การนำเสนอผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ในบทนี้ได้แบ่งนำเสนอเป็น 5 ประเด็นหลักดังนี้คือ

1. บริบทเบื้องต้นของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. มูลเหตุของการนำไปสู่การหาแนวทางในการป้องกันตนเองในจังหวัดสงขลา
3. ผลกระทบอันเนื่องมาจากสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

4. แนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา

5. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยรายละเอียดของแต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

1. บริบทเบื้องต้นของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1.1 ประวัติความเป็นมา

สงขลา เป็นเมืองท่าที่สำคัญเมืองหนึ่ง ตั้งอยู่ทาง ฟังทะเลตะวันตกของอ่าวไทย ตั้งแต่สมัยโบราณ มีชุมชนโบราณและเมืองเก่าแก่หลายเมือง มีศิลปะ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา การละเล่นพื้นเมือง ศิลปะพื้นเมืองเป็นมรดกทางวัฒนธรรม(ฝายนโยบายและแผน จังหวัดสงขลา, 2552)

จังหวัดสงขลา ปัจจุบันปรากฏว่า มีร่องรอยหลักฐานทางด้านโบราณคดีที่มีอายุเก่าแก่กว่าสมัยอยุธยา ได้แก่ บริเวณอำเภอสทิงพระได้พบซากอาคารสถาปัตยกรรม ประติมากรรม เช่น พระโพธิสัตว์ เทวรูปที่เกี่ยวข้องในศาสนาพุทธลัทธิมหายาน และศาสนาพราหมณ์ เป็นต้น ซึ่งมีอายุในศตวรรษ ที่ 13 เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าในเขตอำเภอดังกล่าวเป็นเมืองโบราณปรากฏชื่อในจดหมายเหตุจดหมายเหตุจีนของหลวงจีนอี้ซิง “เซโลถิง” ซึ่งอาจตรงกับคำว่า “สทิงพระ” ก็เป็นไปได้ ซึ่งอยู่ในสมัยที่ นักโบราณคดีเรียกว่า “ศรีวิชัย” ต่อมา สงขลาได้ปรากฏชื่อในพระราชพงสาวดารกรุง

ศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แห่งกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1893 เป็นเมืองประเทศราชในจำนวน 16 เมือง ที่ตั้งตัวเมืองในสมัยอยู่ในท้องที่หมู่ที่ 7 ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร (บริเวณเขาแดง) ยังมีโบราณสถานป้อมคูเมือง และที่ฝังศพเจ้าเมือง (สุลต่านสุไลมาน) ให้ศึกษาอยู่

เมื่อ พ.ศ. 2185 ในสมัยพระเจ้าปราสาททองแห่งกรุงศรีอยุธยาเจ้าเมืองสงขลา ตั้งตัวขึ้นเป็นอิสระไม่ยอมขึ้นแก่กรุงศรีอยุธยา ทางกรุงศรีอยุธยาส่งกองทัพมาปราบ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ จนถึง พ.ศ. 2223 สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ส่งกองทัพมาปราบสงขลาได้ สงขลาจึงขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยาตลอดมา เมื่อ พ.ศ. 2310 ประเทศสยามเสียดังกรุงศรีอยุธยา แก่พม่าได้เกิดก๊กต่างๆ ขึ้น เจ้าพระยามหาณรงค์ ซึ่งตั้งตัวเป็นใหญ่ ได้ตั้งนายเถียน ซึ่งเป็นญาติมาเป็นเจ้าเมือง เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีปราบก๊กเจ้านครได้แล้ว พ.ศ. 2312-2325 ได้ตั้งให้ จินเหยียง แซ่เฮา ซึ่งเป็นนายอากรรังนกขึ้นเป็นเจ้าเมือง ได้รับพระราชทานนามเป็น “หลวงสุวรรณคีรีสมบัติ” (ต้นตระกูล ณ สงขลา) มีตัวเมืองตั้งอยู่ในท้องที่ หมู่ที่ 1 (แหลมสน) ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร คนละปากฝั่งกับสงขลาปัจจุบัน (บ่อยาง) ขณะนี้ยังมีหลักฐานซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ที่วัง” ซึ่งเป็นที่ตั้งวังเจ้าเมืองและตัวเมือง สมัยรัตนโกสินทร์ และยกสงขลาขึ้นเป็นเมืองเอกขึ้นต่อกรุงเทพมหานคร ปกครองเมืองปัตตานี กลันตัน ตรัง กานู จนกระทั่ง พ.ศ. 2370 สมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 3 แห่งรัตนโกสินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2367-2394) โปรดเกล้าฯ ให้พระยาวิเชียรคีรี (เถียนเส็น) ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลา ก่อสร้างป้อม กำแพงเมือง ระหว่างที่สร้างนี้ ตวนกูอามัดสะอัด ชักชวนหัวเมือง ไทรบุรี ปัตตานี และหัวเมืองทั้ง 7 ยกมาตีสงขลา เมื่อปราบขบถราบคาบแล้ว จึงได้สร้างป้อมและกำแพงเมืองสงขลาจนเสร็จสิ้น โปรดเกล้าฯ ให้ฝังหลักเมือง โดยพระราชทานเทียนชัยพฤกษ์กับเครื่องไทยทานอาราธนาสมเด็จพระจุลจอมปิฎก พระสงฆ์อินเดีย 8 รูปเป็นประธาน พระอภัยจารีย์พราหมณ์ มีชื่อ 8 นาย ออกมาให้พระยาสงขลาฝังหลักเมือง พระยาสงขลาได้จัดแจงทำโรงพิศกลางและโรงพิศ 4 มุมเมือง กับโรงพิศพราหมณ์เสร็จแล้ว ณ วันศุกร์ ขึ้น 10 ค่ำ ปีมะแม จุลศักราช 1204 เวลาเช้าโมงหนึ่งกับสิบนาทีก่อน (ตรงกับวันศุกร์ ที่ 10 มีนาคม 2385 เวลา 07. 10 น.) ได้ฝังหลักชัยพฤกษ์ลงไว้กลางเมืองสงขลา (ปัจจุบันเป็นศาลเจ้าเมืองหลักเมือง) ตัวเมืองที่ย้ายมานี้ คือตัวเมืองทางฝั่งตะวันออกของแหลมสน หรือที่เรียกว่า “บ่อยาง” คือในเขตเทศบาลเมืองสงขลา ปัจจุบันนี้เอง

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ปฏิรูปการปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาล เมืองสงขลาจึงเป็นที่ตั้งของมณฑลเทศาภิบาล เมืองสงขลาจึงเป็นที่ตั้งของมณฑลนครศรีธรรมราช ต่อมาเมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 จึงเป็นที่ตั้งภาค 9 แม้ภายหลังจึงยุบเลิกภาค และประกาศใช้คณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2509 แทนพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 แล้วก็ตาม การบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดสงขลา ก็ยังเป็นที่ตั้งของเขตและภาคอยู่ในบันทึกของพ่อค้าชาวฮอลันดา ที่เข้ามาติดต่อค้าขายในสมัยกรุงศรีอยุธยา

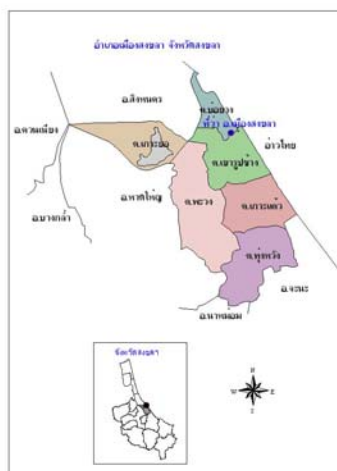
เรียกเมืองสงขลาว่า “เซ่งกลา” แต่ในหนังสือประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยามของ นายนิโคลาส แชร์เวส เรียกชื่อเมืองสงขลา ว่า “เมืองสิงขร” จึงทำให้มีการสันนิษฐานว่า ที่มาของชื่อเมืองสงขลานั้นมีสองแนวด้วยกันคือ แนวแรกคือ ชื่อสงขลาเพี้ยนมาจากชื่อ “สิงหลา” หรือ “สิงขร” ซึ่งแปลว่า ภูเขา คือเกาะหนู และเกาะแมว เมื่อมองจากทะเลด้านนอก จะเห็นเป็นสิงห์สองตัวหมอบอยู่จริงจึงเรียกเมืองสงขลา ว่า “เมืองสิงห์” แนวที่สองก็อ้างว่า เมืองสงขลามีภูเขามากมาย เพราะตั้งอยู่บริเวณเขาชิงแดง และสมัยหลังมีการพระราชทานนามเจ้าเมืองสงขลา ว่า “วิเชียร” จึงน่าจะมาจากชื่อ “สิงขร” หรือ “สิงขร”

1.2 สภาพทั่วไป

1.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ([http://www, songkhla.go.th](http://www.songkhla.go.th) เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2552)

ที่ตั้งอำเภอ อำเภอเมืองสงขลาเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2453 โดยที่ว่าการอำเภอหลังปัจจุบัน ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2506 และตั้งอยู่บริเวณปากทะเลสาบสงขลา ริมทะเลหลวง(อ่าวไทย) ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางรถไฟ 947 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดิน 1.200 กิโลเมตร ทางทะเล 725 กิโลเมตร พื้นที่ประมาณ 189. 269 ตารางกิโลเมตร

- 1) ทิศเหนือ ติดต่อกับจดอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
- 2) ทิศตะวันออก ติดต่อกับจดอ่าวไทย
- 3) ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอจะนะ อำเภอนาหม่อม อำเภอหาดใหญ่
- 4) ทิศตะวันตก ติดต่อกับจดอำเภอหาดใหญ่ อำเภอสิงหนคร ทะเลสาบสงขลา

แผนภาพ 2 ที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอเมือง สงขลา

1.2.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์และลักษณะภูมิอากาศ

1) ลักษณะทางภูมิศาสตร์

พื้นที่เป็นที่ราบริมน้ำอ่าวไทย และทะเลสาบเหมาะแก่การทำประมงส่วนกลาง มีภูเขาเป็นแนวขวาง จากทางทิศเหนือไปทางทิศใต้ จากเขาเก้าเส้ง เขาสำโรง ตำบลเขารูปช้าง ไปถึง ตำบลทุ่งหวัง จึงเหมาะแก่การทำสวนยางพารา สวนผลไม้

2) ลักษณะทางภูมิอากาศ

เป็นแบบมรสุม มี 2 ฤดู คือฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน ตุลาคม ระยะเวลาเป็นช่วงฤดูมรสุม หลังจากสิ้นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศเริ่มร้อนและมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน แต่ไม่ร้อนนัก เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเล กระแสลมและไอน้ำพัดผ่านทำให้ อากาศร้อนเบาบางลง และในราวเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน เป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นมรสุมหน้าร้อนพัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย นำความชื้นและไอน้ำมาปกคลุมและฝนตกโดยทั่วไป ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม - มกราคม อำเภอเมืองสงขลา ตั้งอยู่ชายทะเล อ่าวไทยได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดผ่านอ่าวไทย ทำให้มีฝนตกชุกในทะเล คลื่นลมแรงมากซึ่งเป็นช่วงที่ชาวนาได้ประกอบอาชีพทำนาจ้าง โดยอาศัยน้ำฝนจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 ด้านการปกครอง

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งการปกครองออกเป็นทั้งหมด 6 ตำบล 47 หมู่บ้าน ดังนี้

1.3.1 ตำบลเขารูปช้าง	มี	10	หมู่บ้าน
1.3.2 ตำบลเกาะเต่า	มี	10	หมู่บ้าน
1.3.3 ตำบลทุ่งหวัง	มี	10	หมู่บ้าน
1.3.4 ตำบลพะวง	มี	8	หมู่บ้าน
1.3.5 ตำบลเกาะยอ	มี	9	หมู่บ้าน
1.3.6 ตำบลบ่อยาง		ไม่มีหมู่บ้าน	

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. จำนวนเทศบาลนคร 1 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครสงขลา
2. จำนวนเทศบาลตำบล 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลเขารูปช้างและเทศบาลตำบลพะวง
3. จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต,) 3 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่า องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ

1.4 สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนอาชีพเสริม ได้แก่ การทำการประมง และการเลี้ยงปลากะพงในกระชัง ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ข้าว ผลไม้

นอกจากนี้ยังมีสินค้าออกที่สำคัญของอำเภอ ได้แก่ ผ้าทอพื้นเมืองเกาะยอ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และบริเวณโดยรอบของอำเภอเมือง ยังมีโรงงานอุตสาหกรรม ที่สำคัญ ได้แก่ โรงงานแปรรูปอาหารสัตว์ โรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ โรงน้ำแข็ง โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรม จึงทำให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น

1.5 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

อำเภอเมืองสงขลา มีสภาพสังคมและวัฒนธรรมแบบผสมผสานทั้งชาวพุทธ ชาวมุสลิม ชาวคริสเตียน โดยประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เป็นพื้นที่ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ผสมผสานทั้งพุทธ อิสลามและคริสต์ที่ไม่ปรากฏข้อขัดแย้งระหว่างคนต่างศาสนาอย่างเด่นชัด ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาที่สำคัญ เช่น การทำบุญตักบาตร ประเพณีวันสารทเดือนสิบ ประเพณีลากพระ ตักบาตรเทโว งานบวช การไปวัดในวันพระ รวมทั้งประเพณีท้องถิ่นอื่นๆ เช่น วันว่าง(วันสงกรานต์) การทำบุญผู้สูงอายุ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ และงานทำบุญศพ ประเพณีการลอยกระทง รวมทั้งงานศิลปะการแสดง การละเล่นและกีฬาพื้นเมือง เช่น หนังตะลุง มโนราห์ ชนโค และชนไก่ มีขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวมุสลิมเช่น งานวันฮารีรายอ กวนอาซุรอ เมาลิด วันปอซอ พิธีนิกะห์ การเข้ามัสยิดทุกวันศุกร์ รวมทั้งขนบธรรมเนียมของชาวคริสต์ เช่น งานวันคริสต์มาส การไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ เป็นต้น ในบางพื้นที่ ยังพบคนต่างวัฒนธรรมได้เข้าร่วมในพิธีกรรมของคนต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรมอีกด้วย

นอกจากนี้ลักษณะสังคมยังเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ เป็นพื้นที่ซึ่งมีสถานศึกษาจำนวนมาก สำหรับในเขตอำเภอเมืองสงขลา มีสถานศึกษาครบทุกระดับตั้งแต่อนุบาล จนถึงปริญญาเอก สถานศึกษาที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ คือ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา วิทยาลัยประมง ดิณสุตานนท์ วิทยาลัยสารพัดช่างสงขลา โรงเรียนมหาวชิราวุธจังหวัดสงขลา โรงเรียนวรรณิเฉลิม โรงเรียนนวมินทราชูทิศทักษิณ โรงเรียนเกาะแก้วพิทยาสรรค์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีโรงพยาบาลหลายแห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลสงขลา โรงพยาบาลจิตเวชสงขลา ราชนครินทร์ โรงพยาบาลฐานทัพเรือสงขลา มีสถานีตำรวจ ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองสงขลา รวมทั้งมีมูลนิธิ ชมรมหรือสมาคมจำนวนมาก ได้แก่ มูลนิธิสวนประวัติศาสตร์ พลเอกเปรม ดิณสุตานนท์ มูลนิธิคุณหญิงพูนสุข ประธานราษฎ์นิกม มูลนิธิเพื่อการพัฒนากีฬาจังหวัดสงขลา มูลนิธิเรารักสงขลาเฉลิมพระเกียรติ มูลนิธิวิทยาลัยประมงดิณสุตานนท์ มูลนิธิทักษิณคดีศึกษา

มูลนิธิฉลองเมืองสงขลา 300 ปี มูลนิธิวิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ มูลนิธิพระราชทานสงเคราะห์ผู้ป่วยอนาถาในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิแสงทองวิทยากรรรมมูลนิธิ ชมรมใจใสสงขลา เป็นต้น

1.6 สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

1.6.1 เขาดังกวน อยู่ทางทิศตะวันตกเขาน้อยสูงจากระดับน้ำทะเล 2. 000 ฟุต บนยอดเขามีเจดีย์ ซึ่งได้สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เมื่อขึ้นไปบนยอดเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของตัวเมืองสงขลาและทะเลสาบได้อย่างชัดเจน

1.6.2 เขาน้อย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเขาดังกวนใกล้กับแหลมสมิหลา ซึ่งเป็นที่ตั้งสวนเสรีสวนสุขภาพ เขาน้อยเป็นที่ตั้งสโมสรข้าราชการและสนามเทนนิส เป็นที่ตั้งอนุสาวรีย์ พลเอกเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์

1.6.3 เขารูปช้างและเขาเทียมดา ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวเมืองสงขลา อยู่ในพื้นที่ตำบล เขารูปช้าง ตำบลพะวง ตำบลเกาะเต่า เมื่อขึ้นไปบนยอดเขาแล้วจะมองเห็นทิวทัศน์หมู่บ้านริมทะเลสาบบริเวณส่วนหนึ่งของเขารูปช้าง เป็นองค์การสวนสัตว์ ได้ก่อสร้างสวนสัตว์สงขลา และเชิงเขาเทียมดา ชาวจังหวัดสงขลา ได้ร่วมกันก่อสร้างบ้านพักให้กับ ๗พลเอก พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรี องคมนตรี และรัฐบุรุษ เรียกว่าบ้านศรัทธา

1.6.4 เขาแก้ว ตั้งอยู่ริมทะเลอ่าวไทยอยู่ทางทิศใต้ของตัวเมืองสงขลา เป็นเขาที่ยื่นออกไปในทะเลอ่าวไทยมีโขดหินระเกะระกะอยู่ริมทะเลและมีหินอยู่ก้อนหนึ่งตั้งอยู่บนโขดหินตรงหน้าผาริมทะเลชาวบ้านเรียกก้อนหินก้อนนี้ว่า “หัวนายแรง” และมีคนเล่าขานกันมาว่ามีสมบัติอยู่ใต้ก้อนหินก้อนนี้

1.7 จำนวนประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารทะเบียนราษฎรประจำเดือน กรกฎาคม 2552 พบว่ามีข้อมูลแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (งานการข่าวสำนักงานตำรวจภูธรภาค 9, 2552)

เพศ	จำนวนประชากร (คน)
ชาย	42. 098
หญิง	46. 179
รวม	88. 277

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาจะเห็นได้ว่าอำเภอเมืองจังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญทั้งทาง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มาตั้งแต่สมัยอดีตกาล เป็นที่ตั้งของหน่วยงานสำคัญ เช่น สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างๆ เมื่อพิจารณาจากแผนที่และสภาพภูมิศาสตร์จะเห็นได้ว่าเป็นพื้นที่ซึ่งมีพรมแดนต่อเนื่องกับพื้นที่อำเภอจะนะซึ่งติดกับเขตพื้นที่ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในตำบลทุ่งหวัง มีเส้นทางขนส่งทั้งทางบกและทางทะเลอ่าวไทยในฝั่งตะวันออก อีกทั้งพื้นที่อำเภอสะเดายังมีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านคือมาเลเซีย ทำให้อาจใช้เป็นเส้นทางในการลำเลียงสินค้าหรืออาจเป็นเส้นทางหลบหนีของผู้ก่อการร้ายได้หลายเส้นทาง เมื่อรวมกับความเป็นพหุสังคมที่ผสมผสานทั้งเครือข่ายของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม โดยเฉพาะในชุมชนเก่าแก่อันเนื่องมาจากบรรพบุรุษชาวยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญไม่เพียงสำหรับนักลงทุนแต่ยังเป็นที่ยุทธศาสตร์ของผู้ก่อการร้ายจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย

2. สถานะเสี่ยงและมูลเหตุของการนำไปสู่การหาแนวทางในการป้องกันตนเองในจังหวัดสงขลา

ปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นที่เชื่อกันว่าได้ถูกสังขมาความคุกกรุ่นและมีการเตรียมการมาอย่างยาวนาน จนในที่สุดก็อุบัติเป็นความรุนแรงขึ้นเมื่อต้นปี 2547 นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา 5 ปีแล้ว ความรุนแรงก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้บางช่วงเวลาสัทธิการก่อเหตุจะลดลง แต่ก็ไม่ได้สะท้อนให้เห็นว่าเหตุการณ์ สถานการณ์จะดีขึ้น ภาพของความรุนแรงที่เห็นเปรียบเสมือนแค่ยอดของภูเขาน้ำแข็งที่โผล่พื้นน้ำขึ้นมาเท่านั้น ในขณะที่เงื่อนใหล้านั้นมีการพัฒนาความรุนแรงเสมือนภูเขาน้ำแข็งขนาดมหึมา ยังถูกบดบังอยู่ใต้พื้นน้ำ ซึ่งเงื่อนใหล้านั้นมีการพัฒนาการที่ก้าวหน้าหรือถดถอยไปมากเพียงใด เชื่อว่า ณ วันนี้อย่างงไม่มีใครให้คำตอบได้

อย่างไรก็ตามจากสถิติที่ศึกษาเมื่อนำมาสรุปเป็นภาพรวมการวางระเบิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3จังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 4 ปี พบรายงาน 1.318 ครั้ง (เฉลี่ยปีละ 330 ครั้ง) โดยพบในจังหวัดนราธิวาสสูงสุด 666 ครั้ง ยะลา 400 ครั้ง ปัตตานี 201 ครั้ง สงขลา 51 ครั้ง โดยพบเหตุการณ์วางระเบิดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาเริ่มในตั้งแต่ปี 2548 ซึ่งผู้วิจัยได้นำรายละเอียดมาเสนอ ดังนี้

สถานการณ์ความรุนแรงต่อการเกิดสภาวะเสี่ยงในจังหวัดสงขลา

จากบันทึกและการสัมภาษณ์หน่วยการทำลายเก็บกู้วัตถุระเบิด (กทบ,) พบว่าเหตุการณ์ร้ายได้เริ่มเข้าสู่พื้นที่จังหวัดสงขลาในปีพ.ศ. 2548 โดยเหตุระเบิดรุนแรงที่สะเทือนขวัญคนทั้งประเทศครั้งแรกคือเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2548 เวลาประมาณ 20.35 น. ได้มีเหตุวางระเบิด 3 จุดสำคัญพร้อมกันทั้งในเขตเทศบาลนครสงขลาคือที่บริเวณหน้าโรงแรมกรีนเวลด์ และเทศบาลนครหาดใหญ่ คือ ที่สนามบินนานาชาติหาดใหญ่ และห้างสรรพสินค้าคาร์ฟู หาดใหญ่ ครั้งนั้นส่งผลทำให้มีผู้บาดเจ็บและล้มตายจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีทั้งเด็ก คนชรา และผู้บริสุทธิ์อื่นๆ ในทันที ทั้งยังส่งผลกระทบต่อเนื่องทำให้เกิดการยกเลิกห้องพัก เที่ยวบินและปัญหาเศรษฐกิจอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย

จากจดหมายของเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายรายหนึ่ง ซึ่งมีอายุเพียง 16 ปี เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนแห่งหนึ่งเล่าให้ฟังว่า

“...วันนั้นผมกับครอบครัวยกเว้นคุณพ่อไปกินสุกี้เอ็มเคที่ห้างคาร์ฟู สาขาหาดใหญ่ พอกินเสร็จแล้วก็ออกไปเดินเที่ยวที่เปิดท้ายด้านหน้าคาร์ฟู พอเดินเสร็จกำลังจะกลับไปเอารถข้างในคาร์ฟูก็ถูกระเบิดสวนออกมา หลังจากนั้นรถพยาบาลก็มารับทุกคนไปส่งที่โรงพยาบาลโดยผมกับพี่สาวถูกส่งไปที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ ป้ากับอาถูกส่งไปโรงพยาบาลกรุงเทพ ส่วนป้าอีกคนหนึ่งถูกส่งไปที่โรงพยาบาลหาดใหญ่ แต่หลังจากนั้นอีกอาทิตย์หนึ่งก็ย้ายมาอยู่กับป้าและอาที่โรงพยาบาลกรุงเทพวันแรกอาการของทุกคนบาดเจ็บสาหัสต้องเข้าไปในห้องไอซียู ซึ่งคนที่อาการหนักที่สุดคือผม ผมถูกระเบิดที่ขาขวาทำให้ต้องตัดทิ้ง ส่วนขาซ้ายเนื้อหน้าแข้งหลุดไปจนเห็นกระดูก และกระดูกหน้าแข้งซ้ายหักหลายท่อน เนื้อที่มือขวาและสะโพกขวาหลุด ปอดฉีกจนมีเลือดออกทั้งสองข้าง ต้องใส่ท่อและเครื่องช่วยหายใจ ภาวะถูกสะเก็ดระเบิด มีเลือดออกภายในช่องท้องต้องผ่าตัดหน้าท้องมีแผลยาวประมาณ 15 - 20 ซม...

นอกจากผมแล้วยังมีพี่สาว ป้า 2 คนและอาอีก 1 คน สำหรับพี่สาวโดนสะเก็ดระเบิดที่ขาและลำตัว กระดูกข้อเท้าขวาแตก กระดูกนิ้วหัวแม่มือโป่งที่เท้าขวาหัก เนื้อที่สะโพกซ้ายหลุด ขณะนี้หนังที่ข้อเท้าซ้ายติดไม่ดีจึงต้องทำการปะหนังใหม่อีกครั้ง สำหรับป้าที่ย้ายมาจากโรงพยาบาลหาดใหญ่ถูกสะเก็ดระเบิดที่ขาและถูกฝังอยู่ในช่องท้อง ซึ่งแพทย์ได้ทำการผ่าตัดแล้วแต่ยังเหลือสะเก็ดระเบิด

อีกส่วนหนึ่งไม่สามารถเอาออกมาได้ ซึ่งขณะนี้อาการดีขึ้นมากแต่ต้องทำกายภาพบำบัดทุกวันจนกว่าจะหายเป็นปกติ

ส่วนป้าอีกคนหนึ่งเอ็นที่นิ้วชี้ขาด และเนื้อที่สะโพกขวาเลยไปจนถึงขาอ่อนหลุดออกไป และมีอาการแผลติดเชื้อ ซึ่งแพทย์ได้นำหนังมาปะบริเวณแผลแล้ว ขณะนี้กำลังดูอาการว่าหนังที่นำมาปะติดดีหรือไม่ เพื่อจะได้ทำกายภาพบำบัดต่อไป

ในส่วนของอาที่อยู่โรงพยาบาลกรุงเทพถูกระเบิดทำให้นิ้วเท้าขาดไป 2 นิ้ว และกระดูกแตก นอกจากนี้ยังมีสะเก็ดระเบิดฝังอยู่ในร่างกายใกล้หัวใจไม่สามารถเอาออกได้ ขณะนี้หมอให้ทำกายภาพเพื่อฟื้นฟูกล้ามเนื้อสักระยะจึงจะสามารถกลับบ้านได้...

ผมขอให้การเสียดเสียดเนื้อ ความเจ็บปวด น้ำตา ความพิการ การสูญเสียทั้งหมดของพวกเรา ให้ได้รับการหันหน้าเข้าหากันของทุกฝ่าย เพื่ออยู่ดีความขัดแย้งโดยสันติวิธี ความรุนแรงไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ ความตายของผู้กระทำผิดไม่สามารถทดแทนสิ่งที่สูญเสียไปได้ ผมไม่ต้องการให้มีผู้เคราะห์ร้ายเหมือนครอบครัวผมเพิ่มขึ้น ผมเชื่อว่าปัญหาทุกปัญหาทางแก้ไขเสมอ ผมขอฝากให้ทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาไฟใต้ให้สงบโดยเร็วที่สุด สุดท้ายนี้ผมขอขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือจากทุกคน ที่ได้ช่วยกันบริจาคเงินเพื่อพวกผม ขอให้ผลบุญอันนี้สะท้อนกลับไปถึงคนไทยทุกคนให้มีความรักชาติความสามัคคี รวมพลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันครับ..." (อิสระนิวัส, 2551)

เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นภาพสภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้นในจังหวัดสงขลาได้เป็นอย่างดี ซึ่งจากเดิมที่สงขลาเคยถูกเชื่อว่าเป็นพื้นที่ซึ่งห่างไกลและน่าจะปลอดภัยจากกลุ่มก่อการร้ายในสถานการณ์ความขัดแย้งของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น ด้วยความไม่คาดคิดไม่ทันระมัดระวังตัวของผู้เป็นเหยื่อซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ เนื่องจากเคยไปที่วิหารสรรพสินค้าซึ่งเป็นสถานที่ซึ่งมีคนพลุกพล่านแต่ไม่เคยคิดมาก่อนว่า สถานที่ซึ่งมีคนพลุกพล่านกลับเป็นเป้าหมายในการก่อการร้ายของกลุ่มผู้ไม่หวังดี ทำให้ต้องประสบเหตุร้ายเช่นนี้ และเหตุการณ์นี้คือสิ่งสะท้อนสภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้นในจังหวัดสงขลา

นับจากนั้นยังมีเหตุการณ์ย่อย ๆ เกิดขึ้นในจังหวัดสงขลาอีกมากมาย ซึ่งหลายครั้งไม่ปรากฏข่าวในสื่อ เช่น การยิงผู้นำในพื้นที่ 4 อำเภอเสี่ยงภัยมีข่าวมาเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งมาถึงวันที่ 16 กันยายน 2549 หนึ่งปีครึ่งหลังจากเหตุการณ์ครั้งแรกได้มีข่าวการลอบวางระเบิดอีก 5 จุดในหาดใหญ่ ในเวลาประมาณ 21.00 น. คือ จุดแรก บริเวณหน้าห้าง โอเดียน มุมถนนธรรมานุญูวิถี ตัดถนนเส้นห้าหอนุสรณ์ จุดที่สอง หน้าห้างโอเดียน ด้านถนนเส้นห้าหอนุสรณ์ ซึ่งห่างจากจุดแรกประมาณ 50 เมตร จุดที่ 3 ระหว่างบริเวณหน้าร้านนิวเซอร์นิวคแผนโบราณ กับร้าน“บราวน์ชูการ์” ถ. ธรรมานุญูวิถี จุดที่ 4 บริเวณข้างตู้ร้องเพลงคาราโอเกะ หน้าโรงแรมลิการ์เดนท์ จุดที่ 5 หน้าศูนย์การค้าบีคี่ด้านทิศเหนือสาขา หาดใหญ่ ต.คลองแห อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เหตุเกิดระเบิดด้านทิศเหนือของห้างฯ ข้างตู้เอทีเอ็มของ ธนาคารกรุงเทพฯ ธนาคารกสิกรฯ ธนาคารกรุงศรีอยุธยาและธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งส่งผลให้มีการบาดเจ็บล้มตายและทรัพย์สินเสียหาย และกระทบต่อเศรษฐกิจของคนไทยไม่เพียงแค่นักในจังหวัด สงขลาและคนในภาคใต้เท่านั้น

ต่อมาอีก 6 เดือน คือในวันที่ 27 พฤษภาคม 2550 ข่าวการวางระเบิดใหญ่ในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่ 7 จุดสำคัญได้ปรากฏเป็นข่าวใหญ่อีกครั้ง โดยการวางระเบิดยังคงวางในช่วงเวลา 21.00 น. โดยจุดที่ 1 บริเวณหน้าร้านหมอยาเก๊สซ์ เลขที่ 133/2 ถนนสุขสารรังสรรค์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ซึ่งเปิดเป็นร้านขายยา โดยคนร้ายนำระเบิดไม่ทราบชนิดไปวางไว้บริเวณกระถางต้นไม้ทำให้กระจกร้าน ขยายแตก และมีผู้บาดเจ็บจำนวน 2 ราย จุดที่ 2 หน้าร้านขายยาชาติเรศ เลขที่ 226/14 ถนนสุขสาร รังสรรค์ ตรงข้ามมูลนิธิท่งเขี่ยเขี่ยตั้ง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ห่างจากจุดแรกประมาณ 500 เมตรคนร้าย ใช้รถจักรยานยนต์บอมม์ โดยนำระเบิดซุกไว้ในรถแล้วนำไปจอดที่จอดหน้าร้านดังกล่าว ทำให้ รถจักรยานยนต์ล้มได้รับความเสียหายหลายคันมีผู้บาดเจ็บ 3 ราย สาหัส 1 ราย โดยสะเก็ดระเบิดเข้า บริเวณช่องท้อง จุดที่ 3 บริเวณลานจอดรถหน้าโรงแรมการ์เดนท์โฮม ย่านซีกิมหยง ถนนฉัยยากุลอุทิศ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยคนร้ายนำระเบิดไปวางไว้หน้ารถยนต์กระบะระเบิดส่งเสียงดัง รถเสียหาย เล็กน้อยไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ จุดที่ 4 บริเวณห้องนํ้าร้านอาหารนายหนั่ง ถ. ธรรมานุญูวิถี อ.หาดใหญ่ บริเวณช่องเขา ทางไปโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ (มอ.หาดใหญ่) โดยคนร้ายนำระเบิดไปวางไว้ใน ห้องนํ้าซึ่งทำให้เกิดเสียงระเบิดได้รับความเสียหาย เล็กน้อย มีผู้บาดเจ็บเล็กน้อย 1 ราย จุดที่ 5 บริเวณ โรงแรมเจบี ถ. จุดอุทิศ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา คนร้ายได้ใช้รถจักรยานยนต์แต่งชุดดำ แล้วคนร้ายที่นั่ง ซ้อนท้ายขว้างเข้าไปในโรงแรมเป็นเหตุให้เกิดระเบิดเสียหายเล็กน้อย ไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บจุดที่ 6 บริเวณลานจอดรถในห้างบีคี่ ถ.นิพัทธ์สงเคราะห์ 5 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เกิดระเบิดได้รับความเสียหาย และคนร้ายยังนำระเบิดไปวางไว้บริเวณใกล้ศาลพระภูมิในห้างบีคี่ ซึ่งขณะนี้เจ้าหน้าที่หน่วย เก็บกู้วัตถุระเบิดกำลังเข้าทำการตรวจสอบและเก็บกู้ระเบิดอยู่โดยห้ามคนภายนอกเข้าใกล้โดยเด็ดขาด และจุดนี้ที่มีรายงานว่า ในขณะที่ผู้สื่อข่าวเข้าถ่ายภาพได้มีพนักงานและรปภ.ของห้างบีคี่เข้ามาส่งเสียง

ห้ามผู้สื่อข่าวถ่ายภาพ และมีการใช้ไฟฉายส่องไปที่กล้องถ่ายภาพเพื่อไม่ให้ช่างภาพบันทึกภาพ จุดที่ 7 บริเวณหน้าห้างโลตัส สาขาหาดใหญ่ ถ.กาญจนวนิช ตรงข้ามโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ เบื้องต้นเจ้าหน้าที่สันนิษฐานว่าคนร้ายใช้โทรศัพท์จุดชนวนระเบิด โดยระเบิดทุกจุดคาดว่าคนร้ายต้องการป่วนเพราะระเบิดไม่รุนแรงแต่มีเสียงดัง อย่างไรก็ตามสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อรุนแรงกลับกลายเป็นสภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ซบเซามากขึ้นกว่าเดิม

ต่อมาอีก 1 ปี คือเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2551 เวลา 21.00 น. คนร้ายได้ลอบวางระเบิด 7 จุด คือ 5 จุดในเขตเทศบาลนครสงขลา(อิสระนิวส์, 2551) โดยจุดแรกเกิดเหตุระเบิดที่ลานจอดรถ ร้านอาหารดอกเตอร์คู ร้านอาหาร ถ. ชลาทัศน์ ริมหาดสมิหลา ส่งผลให้รถจักรยานยนต์ที่จอดอยู่หน้าร้านได้รับความเสียหาย 3 คัน จุดที่สองบริเวณป้อมจุดตรวจจร้า ใกล้ตู้เอทีเอ็ม ถ.ชลาทัศน์ มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 2 ราย ที่เหลืออีก 3 จุดเป็นร้านสะดวกซื้อหรือที่เรียกกันว่าร้านเซเว่นอีเลฟเว่น สาขา ถ.ปะทะ พบ น.ส.นิลาวัลย์ เรือนแก้ว อายุ 18 ปี บาดเจ็บเล็กน้อย สาขานนรามวิถี หน้าโรงเรียนแจ้งวิทยา พบ น.ส. แก้วกาญจน์ นิมุสิก อายุ 16 ปี บาดเจ็บสาหัส เนื่องจากถูกสะเก็ดระเบิดฝังที่คอถูกนำส่งโรงพยาบาลสงขลาและแพทย์นำตัวเข้าห้องผ่าตัดเป็นการด่วน และสาขา ถ.ทะเลหลวงใกล้โรงเรียนวชิราโปลีเทคนิค ไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ส่วนที่อำเภอหาดใหญ่ เกิดเหตุระเบิดขึ้น 2 จุด คือหน้าร้านเซเว่นอีเลฟเว่นย่านถนนราษฎร์อุทิศ เป็นระเบิดที่ตู้เอทีเอ็ม หน้าร้านสะดวกซื้อ (เซเว่นอีเลฟเว่น) สาขารัตนอุทิศ ถ.ราษฎร์อุทิศ(เขต 8) เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยระเบิดถูกบรรจุในกล่องขนาดเล็ก หลังระเบิดพบว่ามีเศษตะปูตัดก่อนกระจัดกระจายอยู่ทั่วบริเวณโดยคนร้ายได้นำกล่องดังกล่าวไปวางไว้ที่ตู้เอทีเอ็มภายในร้าน ซึ่งพบว่าร้านเซเว่นฯ สาขานี้ไม่มีกล้องวงจรปิด และจุดที่ 7 คือบริเวณหน้าร้านอาหารลุงเจมถนนสามชัยแต่ไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ในครั้งนั้นนายสนธิ เตชานันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา พร้อมด้วย พล.ต.ต.วิรุฬ เอี่ยมไพจิตร ผู้บังคับการตำรวจภูธร จังหวัดสงขลา ได้รุดไปตรวจสอบที่เกิดเหตุ พร้อมกับรับทราบสถานการณ์ในเบื้องต้น จากเจ้าหน้าที่วิทยาการ และเจ้าหน้าที่ชุดเก็บกู้วัตถุระเบิด กก. ดชด. 43 (ค่ายรามคำแหง) โดยพบว่าระเบิดที่เกิดขึ้นทั้ง 7 จุดเป็นระเบิดที่มีแรงดันต่ำ อนุภาพทำลายล้างไม่รุนแรงเป็นระเบิดแสวงเครื่อง นำหนักประมาณครึ่งกิโลกรัม บรรจุในกล่องเหล็ก ใช้เหล็กตัดเป็นสะเก็ดเหมือนกัน เบื้องต้นเชื่อว่าคนร้ายเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยมุ่งหวังก่อความมากกว่าการทำลายล้าง มุ่งที่จะสร้างสถานการณ์ให้เกิดความปั่นป่วนมากกว่าที่จะมุ่งให้เกิดผลต่อชีวิตและหลังจากนั้นไม่นาน หน่วยเฉพาะกิจที่ 4 อำเภอเทพา จังหวัดสงขลาได้ทำการจับกุมผู้ต้องสงสัย ค้นพื้นที่เป้าหมายในอำเภอเทพาโดยพบของกลางเป็นอุปกรณ์ เพื่อประกอบระเบิดเพื่อเตรียมพร้อมก่อเหตุในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสงขลาและรงชาติประกาศอิสรภาพรัฐปัตตานีพื้นสี่เจียว เขียนอักษรภาษาวยาวีด้วยสีขาวมีรูปกริชไขว้ด้านหลัง โดยเป็นธงที่รอเวลาชักขึ้นสู่ยอดเสา หากการต่อสู้แบ่งแยกดินแดน

สำเร็จ อย่างไรก็ตามมีผู้ให้ข้อมูลบางท่านให้ความเห็นว่าเป็นการจับกุมเพื่อเบี่ยงเบนประเด็นสาเหตุที่แท้จริงของการวางระเบิด ซึ่งไม่ว่าสาเหตุที่แท้จริงจะเป็นอย่างไร แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ทำให้พ่อค้าแม่ค้าและผู้ประกอบการขาดรายได้ ภาวะเศรษฐกิจซบเซา ซึ่งจากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสงขลาได้เล่าให้ฟังว่า

“...หลังจากที่คนร้ายได้ลอบนำรถจักรยานยนต์ มาจอดบริเวณลานจอดรถหน้าร้านก่อนจะจุดชนวนระเบิด ส่งผลให้รถจักรยานยนต์เสียหายจำนวน 3 คัน เมื่อช่วงค่ำของวันที่ 2 สิงหาคม 2551 ที่ผ่านมา ทำให้ทางร้านได้ประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแกะภาพคนร้ายจากกล้องวงจรปิดที่มีอยู่จำนวน 4 จุด พร้อมทั้งนี้ได้ร่วมกันปรับแผนมาตรการรักษาความปลอดภัย ลูกค้าด้วยการติดตั้งกล้องวงจรปิด ที่มีอยู่เดิมจำนวน 4 ตัว เพิ่มอีก 5 ตัว รวมทั้งหมด 9 ตัว ซึ่งสามารถจับภาพความเคลื่อนไหวได้ครอบคลุมทั้งร้าน

นอกจากนี้ยังได้มีการปรับโซนจอดรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ให้แยกห่างจากตัวร้านและลานเครื่องดื่ม ตลอดจนสายแหลมสมิหลา ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยให้กับลูกค้าที่มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่สำคัญได้มีการกำชับให้พนักงานในร้านร่วมสังเกตพฤติกรรมของบุคคลต้องสงสัยที่เดินทางเข้ามาใช้บริการ...”

นอกจากนั้นจากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ จากชุมชนเตาอิฐได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อวันที่ 17 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ว่า

“...วันนั้นพี่พาเพื่อนไปเลี้ยงวันเกิดที่ร้านดร. กุลด์ นั่งได้สักพัก เสียงดังตูม! ใจพี่หายเหมือนหุ้บรุ่ม เหมือนอิเป็นลม วิ่งหลบกันมั่วเสียหมด มั่นวางกับรถเครื่อง แลวชายเลนนั้น หวางนี้ไม่หาญไปนั่งเสียแล้วนิ...สำหรับแนวทางในการป้องกันตนเองเพื่อการลดสถานะเสี่ยงของพี่คือ อย่าไปนั่ง ไปเที่ยว หรือไปอยู่ในที่พลุกพล่าน ที่มีคนเยอะๆ เพราะอาจจะเป็เป้าหมายในการถูกฆ่าของฝ่ายตรงข้ามได้...”

ซึ่งข่าวพบว่าได้มีการจับกุมได้แล้ว 6 ราย ได้แก่ ส่วนผู้ต้องหาที่ออกหมายจับแล้วอยู่ระหว่างหลบหนี 5 ราย โดยผู้ต้องหาทั้งหมดเป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 25 - 31 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอสะบ้าย้อยและอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

สำหรับในปี 2552 มีเพียงข่าวการลอบวางระเบิดที่อำเภอเทพา(งานการข่าวสำนักงานตำรวจภูธรภาค 9, 2552) เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2552 เมื่อเวลา 10.50 น. ที่ถนนสายบ้านดีหมุน-ตาแปด หมู่ 7 ต.ปากบาง อ.เทพา จ.สงขลา คนร้ายลอบวางระเบิดเจ้าหน้าที่ทหารพราน สังกัดกองร้อยทหารพรานที่ 4202 เหตุเกิดบนถนนสายบ้านดีหมุน-ตาแปด หมู่ 7 ต.ปากบาง อ.เทพา จ.สงขลา ขณะทหารพรานจำนวน 7 นาย ซึ่งนั่งมาในรถกระบะออกลาดตระเวนรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ เมื่อมาถึงที่เกิดเหตุคนร้ายได้จุดชนวนระเบิดที่ฝังไว้ใต้ผิวถนนน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 20 กิโลกรัม แต่โชคดีที่ขณะคนร้ายจุดชนวนระเบิด รถของเจ้าหน้าที่ขับผ่านไปก่อนจึงรอดหวุดหวิดไม่ได้รับบาดเจ็บแต่อย่างใดและรถไม่ได้รับความเสียหาย จากการตรวจพบว่าเป็นระเบิดชนิดแสวงเครื่องน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 20 กิโลกรัม ต่อพ่วงด้วยสายไฟยาวกว่า 300 เมตรเข้าไปในป่าริมทาง

สรุปภาพรวมการวางระเบิดในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาที่เริ่มมาตั้งแต่ปี 2548 ที่เป็นข่าวใหญ่่นั้นมีเพียง 2 ครั้งคือ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2548 และ 2 สิงหาคม 2551 ทั้งหมดรวม 6 จุด คือ (1) หน้าโรงแรมกรีนเวิลด์ (2) หน้าร้านสะดวกซื้อสาขาถนนปละท่า (3) หน้าร้านสะดวกซื้อสาขาถนนทะเลหลวงใกล้โรงเรียนวชิราโปลีเทคนิค (4) หน้าร้านสะดวกซื้อสาขาถนนรามวิถีหน้าโรงเรียนแจ้งวิทยา (5) ลานจอดรถ ร้านอาหารคอกเตอร์ลูต (6) บริเวณป้อมจุดตรวจวชิราโปลีเอทีเอ็ม ถ. ชลาทัศน์ โดยมีช่วงเวลาในการเกิดเหตุการณ์ประมาณ 21.00 น.ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสภาพจิตใจของคนไทยเป็นอันมาก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและจากการศึกษาเอกสารในภาพรวมพบว่าสาเหตุของปัญหามีแนวโน้มเป็นไปได้ว่ามีสาเหตุมาจากทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ยาเสพติด ความยากจน กลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ ซึ่งมาจากทั้งกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบหรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดน การสร้างเงื่อนไขของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความมีอคติของเจ้าหน้าที่รัฐ ความแตกแยกระหว่างพี่น้องประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปัญหาด้านการข่าว ข่าวกรองที่ได้มาไม่ชัดเจน รวมทั้งปัญหาประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ค่อยร่วมมือกันในทางที่ดี

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่านับตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2548 ซึ่งเริ่มเกิดสถานการณ์ความรุนแรงขึ้นในจังหวัดสงขลา เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกระเทือนทางด้านจิตใจของประชาชนทั้งในเขตพื้นที่และทั่วประเทศ นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความหวาดกลัวไม่มั่นใจในความปลอดภัยของตนเองตลอดจนระบบการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จึงเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลความ

ปลอดภัยหลายฝ่ายทั้งตำรวจ ทหาร และรัฐบาล รวมทั้งผู้ทำหน้าที่บริหารในหน่วยงานต่างๆ ต้องมุ่งหาแนวทางในการป้องกันตนเองจากภัยก่อการร้ายอันอาจเกิดขึ้นอีกในจังหวัดสงขลา

3. ผลกระทบอันเนื่องมาจากสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

รูปแบบของการก่อวินาศกรรมที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มักจะเป็นในรูปแบบทำลายให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว ทำลายชีวิต ทรัพย์สิน ทำลายระบบเศรษฐกิจ ให้เกิดความข่าแข่ ขาดเสถียรภาพในการประกอบอาชีพหลายคนต้องเสียชีวิต หลายคนต้องพิการ หลายคนต้องปิดกิจการ เพราะได้รับผลกระทบจากภัยดังกล่าว ซึ่งจะขอแยกนำเสนอผลกระทบในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

3.1 ผลกระทบด้านจิตใจ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจมากที่สุดคือ ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดระแวง ผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในชุมชนเตาอิฐและต้องประกอบอาชีพค้าขายของในตลาดนัดและตลาดเปิดท้ายที่มีคนพลุกพล่านได้เล่าให้ฟังว่า

“...เวลาเขาวงระเบิดกันในหาดใหญ่-สงขลา พี่ยอมรับว่าพี่กลัวมาก ไม่อยากจะออกไปไหน ขวัญเสีย กลัวไปหมด ไม่อยากให้มันเกิดในบ้านเราเลย สงสารคนที่ไม่รู้อิโหนอิเหน่ ต้องมารับกรรมจากผลการกระทำของคนร้าย ไม่รู้เมื่อไหร่ ภัยร้ายจาก 3 จังหวัดชายแดน จะจบลงเสียที บางคนต้องตายเสียเปล่าๆ สงสารครอบครัวเขา บางคนบาดเจ็บแบบนี้ยิ่งร้ายใหญ่ ไม่รู้ใครจะดูแล ถ้าว่าตายที่เดียวก็ดีไป จะไปทำงานทำการยอมรับว่ากลัว

ยกตัวอย่างที่นิชายของในตลาดนัดวันอาทิตย์ ตลาดเปิดท้าย ทำเรือประมงใหม่ ตลาดโก้งโค้ง ในตัวเมืองสงขลา พี่ยอมรับกลัวมาก คนมากมาย รุนววย ลายตา มั่วเสียหมดไม่รู้ใครเป็นใคร ถ้าถามว่ากลัวระเบิดมั๊ย บอกตรงๆ ว่ากลัวอย่างแรง แต่พี่จำเป็นต้องทำ ถ้าพี่ไม่ขายของพี่ไม่รู้จะเอาอะไรกิน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าใช้จ่าย ค่าผ่อนรถ จิปาถะ ลูกก็ไปโรงเรียน ค่าใช้จ่ายที่เยอะเสียหมด ในตลาดนัดแต่ละแห่งที่ไปขายของไม่ต้องมากหรอกน้องบ่าวเอ๊ย...แต่มันวางลัก

3-4 ลูก รับรองว่าพอได้ตายกัน ในความเจ็บนี้แหละ พี่ว่ามันน่าจะดีกว่าวัน ไหนอีก...”

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นสะท้อนข้อมูลผลกระทบด้านจิตใจในภาพรวมจากเหตุการณ์การวางระเบิดของผู้ก่อการร้ายจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประการสำคัญ ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึง คือ การเสียชีวิตของคนในพื้นที่และผู้ที่ทราบข่าว ทำให้ประชาชนเกิดความกลัว หวาดระแวง วิตกกังวล ไม่กล้าออกไปประกอบอาชีพ แต่ด้วยความจำเป็นของชีวิต ความต้องการดำรงอยู่ทำให้ความกลัวตายถูกข่มทับไว้ในจิตใจ

3.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบที่พบบรองลงมาเป็นอันดับสองคือเรื่องของเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเก่าเล่า กล่าวว่

“...หลังจากที่เกิดเหตุการณ์วางระเบิดในจังหวัดสงขลาเรา โดยเฉพาะหน้าร้านอาหารริมหาดขลาทัศน์ทำให้ลูกค้าหวาดกลัวและไม่กล้าไปนั่งทานส่งผลกระทบทำให้รายได้ของร้านอาหารและผู้ประกอบอาชีพค้าขายละแวกนี้ขาดรายได้ มีปัญหาต่อเนื่องไปยังภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ในขณะที่รายจ่ายเพิ่มขึ้นเนื่องจากข้าวของราคาแพงขึ้น เดียวนี้นักท่องเที่ยวไม่ค่อยมาเที่ยวบริเวณนี้...”

จากบทสัมภาษณ์ซึ่งเป็นตัวแทนในการสะท้อนผลกระทบจากปัญหาสถานการณ์ความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สืบคลานเข้ามาสู่พื้นที่เมืองสงขลาถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวลดลง ส่งผลกระทบต่อการระมัดระวังการใช้จ่ายใช้สอยของผู้คน ทำให้รายได้ของผู้ประกอบการลดลง ระบบเงินทุนหมุนเวียนลด รายได้ของครอบครัวลดในขณะที่รายจ่ายเกี่ยวกับค่าครองชีพพุ่งสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน สังคมและประเทศชาติ

3.3 ผลกระทบด้านการรักษาความปลอดภัยในชุมชน

ผลกระทบอันดับสามที่พบจากการสัมภาษณ์คือ ผลกระทบด้านการรักษาความปลอดภัยในชุมชน จากการสัมภาษณ์ นายตำรวจศรีร้อยตำรวจเอกท่านหนึ่งจาก กก.ตชด. 43 (กทบ.) ท่านให้ความเห็นว่า

“...จากการที่เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้มีการลุกลามเข้ามาถึงพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง เพราะต้องการทำลายเศรษฐกิจและลดล้างความเชื่อมั่นใน ขบวนการรักษาความปลอดภัย มั่นคงของบ้านเมือง การก่อเหตุที่มุ่งหวังผล เพียงค่าจ้างซึ่งเป็นค่าตอบแทนเล็กน้อย ผู้สั่งการได้ประโยชน์มากเป็นการ กระทำเพื่อหวังผลทางการเมือง การแสวงหาอำนาจ งบประมาณหรือเพื่อ อุดมการณ์ โดยอาศัยช่องว่างของสังคม การศึกษา ทำให้ธุรกิจเกือบทุกชนิด หยุดชะงัก ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดวิตก ทำให้ความเชื่อมั่นในการรักษา ความมั่นคงลดลง สร้างความเสียหายเป็นอันมาก ที่สำคัญคือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และอาสาสมัครป้องกันรักษาหมู่บ้านและชุมชน อีกทั้งตำรวจชุมชนต้อง ทำงานหนักขึ้นในด้านการดูแลป้องกัน รักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน และชุมชน ส่วนปัญหาอื่น เช่น ปัญหาทางด้านการเมืองการปกครองและ การศึกษามีผลกระทบเล็กน้อยจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา...”

จากบทสัมภาษณ์ เป็นการสะท้อนผลกระทบอันเนื่องมาจากสถานการณ์ความขัดแย้งและ ปัญหาการก่อวินาศกรรมในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความปลอดภัย ซึ่งสะท้อนความยากลำบาก ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งจำเป็นต้องทำงานหนักขึ้นในการดูแลป้องกันรักษาความ ปลอดภัย ในขณะที่ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ ทหาร ตำรวจ ลดลง ประชาชนขาดศรัทธา ทำให้ทำงานได้ยากลำบากในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นับได้ว่าส่งผลกระทบต่อการรักษาความปลอดภัยของผู้นำชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา

4. การลดสถานะเสี่ยงจากสถานการณ์ความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่เสี่ยงภัย ของจังหวัดสงขลา

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจากชุมชนใน 4 ตำบลของจังหวัดสงขลาที่เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย จากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าการได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากสถานะ เสี่ยงที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างน้อย 3 ประการคือ ผลกระทบด้านจิตใจ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และ

ผลกระทบด้านการรักษาความปลอดภัยในชุมชน ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ชุมชนได้แสวงหาแนวทางการป้องกันตนเองเพื่อลดสถานะเสี่ยงที่เกิดขึ้นและเป็นการกำหนดแนวทางการป้องกันตนเองในอนาคต ดังนี้

4.1 รูปแบบการป้องกันตนเองของชุมชนในพื้นที่เสี่ยงโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายใน

รูปแบบการป้องกันตนเองโดยพึ่งพาปัจจัยภายใน จากการสัมภาษณ์ คือ ต้องมีการตื่นตัวควรหลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน ต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ชุมชนจะต้องดูแลตัวเอง ผู้ปกครองจะต้องมีการชี้แจง อบรม ตักเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายที่เกิดจากภัยของผู้ก่อการร้ายและต้องดูแลป้องกันตัวเองโดยไม่หวังพึ่งรัฐ รายละเอียดมีดังนี้

4.1.1 ต้องมีการตื่นตัว

ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าแนวทางการป้องกันตนเองที่ดีที่สุดคือ ตัวเราเองต้องเป็นคนตื่นตัว กล่าวคือการทำเราเป็นคนตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา แสดงว่าเราเป็นคนมีสติสัมปชัญญะครบถ้วนสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรควรทำหรืออะไรไม่ควรทำ มีความรอบคอบระมัดระวัง รู้จักป้องกันความปลอดภัยของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปกตินิสัยซึ่งเป็นแนวคิดในการป้องกันตนเองโดยอาศัยปัจจัยภายในคือตัวเองต้องระมัดระวังตัวเอง ดังตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลาซึ่งกล่าวว่า

“...อย่าทำตนเป็นคนประมาท รู้จักคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับสถานะเหตุการณ์ในปัจจุบันมันยังไม่สงบและยังไม่ปลอดภัย เพราะฉะนั้นจะต้องระมัดระวังตัวเองให้มาก ต้องรู้ตัวเองว่าเราทำอะไรอยู่ ณ สถานที่ใด สถานที่แห่งนั้นมีอันตรายมากน้อยแค่ไหน ถ้ามันอันตรายก็ไม่ควรอยู่ที่นั่นหรือออกจากสถานที่แห่งนั้นให้เร็วที่สุด...”

หรือการให้สัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเตาอิฐ ที่กล่าวว่า

“...เราทุกคนต้องไม่ประมาท เพราะการประมาทคือหนทางแห่งความตาย ต้องมีสติในการคิด คิดให้ได้ว่าสถานที่ตรงไหนควรไป สถานที่ตรงไหนไม่ควรไปและต้องรู้จักลี้ภัยบ้างไม่ใช่อะไรก็ลี้ภัยไปหมด...”

4.1.2 ควรหลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน

สถานที่ที่มีคนแออัด สถานที่ที่มีคนสัญจรเดินไปเดินมา เช่น ตลาดนัด ตลาดเปิดท้าย ขยายของ งานมหกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะขอเน้นในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในปัจจุบันได้แก่ งานเทศกาลประจำปีของจังหวัดสงขลา งานลอยกระทง งานฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ งานคอนเสิร์ต มหกรรมวงดนตรีต่างๆ งานสงกรานต์ งานชักพระ งานเดือนสิบ ประเพณีต่าง ๆ ฯลฯ งานจำพวกนี้จะมีประชาชน ผู้คนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ถ้าเป็นไปได้ควรหลีกเลี่ยงก่อนเพื่อความปลอดภัย เพราะภัยการแฝงตัวของผู้ก่อการร้าย จะแฝงตัวมาในรูปแบบของการปะปนกับฝูงชนที่พลุกพล่านไปมาจะรอจังหวะ โอกาสที่เหมาะสมและก่อวินาศกรรมแนวคิดนี้ยังคงเป็นการป้องกันตนเองโดยอาศัยปัจจัยภายใน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปกคตินิสัย

เช่นผู้ให้ข้อมูลขามุสลิมจากชุมชนเก่าแก่ว่า

“...อย่าไปในสถานที่ที่มีคนมาก ๆ เพราะมันอันตราย อย่าเที่ยวกลางคืน เพราะมันไม่ปลอดภัย ต้องรู้จักรักตัวเองและไม่ประมาท ถ้าไม่รักตัวเองแล้วไม่รู้จักใครมารัก...”

และการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนพะวง กล่าวว่า

“...ควรป้องกันตนเองโดยไม่เที่ยวตามสถานบันเทิงยามค่ำคืน เช่นร้านอาหาร บาร์ เทก ต่าง ๆ เพราะพวกโจรจะนิยมก่อวินาศกรรมบริเวณนี้เป็นส่วนมากเพราะมีคนไปเที่ยวเยอะ และจะทำการได้ง่ายและสะดวก งดเดินตามสถานที่ที่มีคนมาก ๆ เช่น ตลาดนัด ตลาดเปิดท้าย งานวัฒนธรรม งานแหลม มหกรรมคอนเสิร์ต ที่กล่าวมาทั้งหมด สถานที่แบบนี้แหละอันตรายมาก ถ้าคิดว่าโจรมันกระเบิด สัก 2-3 ลูก รับรองว่าจะตายกันอย่างมโหฬารและที่สำคัญ อย่าประมาทกับสถานที่ที่เราไปทำธุระให้คิดไว้เสมอว่าสถานที่นั้นมีอันตรายแอบแฝงอยู่เสร็จเรื่องแล้วให้รีบออกจากสถานที่นั้นทันที...”

4.1.3 ต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง

ตำรวจ ทหาร ประชาชน เป็นผู้รู้ข้อมูลข่าวสารที่ดีที่สุด เพราะส่วนใหญ่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบจะมีการหลบซ่อนแฝงตัวอยู่ในพื้นที่กับผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งยังคงเป็น

การป้องกันตนเองโดยอาศัยปัจจัยภายใน โดยการพึ่งพานุเคราะห์ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ เช่น นายตำรวจศ พล.ต.ต.ท่านหนึ่งจากกองอำนวยการภูธรภาค 9 สงขลา กล่าวว่า

“...แนวทางการป้องกันตนเองในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกเหนือจากประชาชนทุกคนไม่ประมาทในการทำภารกิจของแต่ละวัน มีความระมัดระวังตัวเอง และ ต้องคิดให้ได้แยกแยะให้เป็น ถ้าเราคิดได้ ทำได้และมีสติ ถือว่าเป็นการป้องกันที่ดีที่สุด ที่สำคัญ ประชาชนทุกคนต้องช่วยกันสอดส่องดูแล เป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง มีข่าวสาร เบาะแส เกี่ยวกับการไม่ชอบมาพากลของฝ่ายตรงข้ามก็ช่วยแจ้งข่าวสารให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรู้ จะได้เข้าไปจัดการ...”

ซึ่งเป็นความเห็นที่สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนพะวง ชุมชนทุ่งหวัง และจากชุมชนเตาอิฐ ที่ร่วมกันเสนอว่า

“...เราต้องช่วยกันสอดส่องดูแล เป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการรักษาความปลอดภัย ต้องช่วยกันให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับทางเจ้าหน้าที่...”

และความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนพะวงและชุมชนเก้าเส้ง ที่ว่า

“...อยากให้คนในชุมชนทุกชุมชนช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และช่วยกันให้ข้อมูล...”

4.1.4 ชุมชนจะต้องดูแลตัวเอง

ประชาชนทุกคนในชุมชนรวมทั้งผู้นำชุมชนด้วย ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องมีความรักสมัครสมานสามัคคีมีความเข้าใจต่อกัน อยู่ในชุมชนด้วยความกลมเกลียวไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการรับรู้ หาข้อมูลข่าวสาร หรือสิ่งที่ไม่ชอบมาพากล ซึ่งจะนำมาซึ่งการก่อเหตุร้าย หากมีข้อมูลข่าวสารจะต้องรีบแจ้งให้ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบในทันที เพราะจะได้รีบดำเนินการแก้ไข ชุมชนเข้มแข็งในการป้องกันภัยนั้น ผู้นำชุมชนจะต้องเป็น

ตัวหลักในการดำเนินการต่าง ๆ เพราะฉะนั้นผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ เป็นการป้องกันตนเองโดยอาศัยปัจจัยภายในซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม เช่นดังข้อเสนอของหญิงสาวจากชุมชนทุ่งหวังท่านนั้นที่ว่า

“...เรา ต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลบุคคลในชุมชน หากมีบุคคลต่างถิ่นเข้ามาควรปรึกษา ผู้นำในชุมชนให้ตรวจสอบว่าเป็นใครมาจากไหน มาบ้านใคร เข้ามาทำอะไร ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องมีความรักสมัครสมานสามัคคีมีความเข้าใจต่อกัน อยู่ในชุมชนด้วยความกลมเกลียวไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาหาข้อมูลข่าวสาร หรือสิ่งที่ไม่ชอบมาพากล ซึ่งจะนำมาซึ่งการก่อเหตุร้าย หากมีข้อมูลข่าวสารจะต้องรีบแจ้งให้ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบในทันที...”

ส่วนผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเตาอิฐ เห็นว่า

“...ถ้าถามความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย การต่อต้านภัยก่อการร้ายที่ดี พี่ว่าทั้งทหาร ตำรวจ ผู้นำชุมชน ประชาชน ข้าราชการและพลเรือนทุกฝ่าย จะต้องมีความจริงใจ สามัคคี พร้อมใจ และร่วมมือกัน ช่วยกันตรวจตราเป็นหูเป็นตา และให้ความร่วมมือ พี่รับรองเลยว่าภัยร้ายจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่มีทางเข้ามาได้เลย แต่ที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ไม่ได้เป็นอย่างนั้น ยังขาดความร่วมมือ...”

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรศักดิ์ สารภูมิตสันต์ (2551) ในเรื่องการรวมพลังของชุมชน

4.1.5 ผู้ปกครองจะต้องมีการชี้แจงอบรมตักเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายที่เกิดจากภัยของผู้ก่อการร้าย

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความเห็นว่าผู้ปกครองต้องชี้แจงอบรมตักเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายที่เกิดจากภัยของผู้ก่อการร้าย เป็นการป้องกันตนเองโดยอาศัยปัจจัยภายในซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม ดังที่ผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนทุ่งหวังกล่าวว่า

“...จะตักเตือนบุตรหลาน คนในครอบครัวไม่ให้เที่ยวกลางคืน ไม่ไปในสถานที่ชุมชนที่มีคนมาก ๆ ไม่ประมาท และจะต้องคิดว่าที่ตรงไหนเราไปได้ ตรงไหนไปไม่ได้ ให้เข้าใจถึงภัยอันตรายกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น...”

ผู้บริหารโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลาให้สัมภาษณ์ว่า

“...ผู้ปกครองจะต้องอบรมลูกหลานตักเตือนให้มีความระมัดระวังอย่าเที่ยวกลางคืน เพราะมันจะทำให้เกิดอันตรายหรือเกิดภัยได้ง่าย ต้องคิดทุกครั้งก่อนที่เราจะไปสถานที่ใดสักแห่งและที่แห่งนั้นมีความปลอดภัยกับตัวเราหรือไม่ ถ้าไม่มั่นใจอย่าไปเด็ดขาด...”

นายตำรวจยศ พล.ต.ต.ท่านหนึ่งจากกองอำนวยการภูธรภาค 9 สงขลาให้สัมภาษณ์ว่า

“...ผู้ปกครองควรตักเตือนบุตรหลาน ให้มีความระมัดระวังให้ดูแลตัวเองให้ดี อย่าประมาทในทุกเรื่อง เพราะการประมาทเป็นเส้นทางแห่งความตาย เส้นทางแห่งการสูญเสีย ก็คิดว่าเป็นการป้องกันตนเอง ป้องกันภัยที่ดีเพื่อไม่ให้เสี่ยงกับเหตุการณ์ที่มันกำลังจะเกิดขึ้น รักตัวกลัวตายก็ไม่ควรประมาท...”

ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาท่านหนึ่งในจังหวัดสงขลา ให้สัมภาษณ์ว่า

“...ตักเตือนบุตรหลานลูก ๆ และทุกคนในครอบครัว ห้ามเที่ยวตอนกลางคืนเนื่องจากมันอันตรายอย่าทำตนเป็นคนประมาท รู้จักคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับสถานะเหตุการณ์ในปัจจุบันมันยังไม่สงบและยังไม่ปลอดภัย เพราะฉะนั้นจะต้องระมัดระวังตัวเองให้มาก...”

4.1.6 ดูแลป้องกันตัวเองไม่หวังพึ่งรัฐ

จากการศึกษาพบว่าหลายท่านขาดความเชื่อมั่นในระบบการรักษาความปลอดภัยของรัฐตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนพะวงท่านหนึ่งได้กล่าวว่า

“...การที่เราจะให้เจ้าหน้าที่มาดูแลความปลอดภัยให้เรา 24 ชั่วโมงนั้น มันเป็นไปได้ไหม? ได้หรือคะ ตัวเราเองต่างหากที่จะต้องช่วยกันดูแลในเรื่องของความปลอดภัยในการป้องกันตัวเองจากปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือ ปัญหาใดๆก็ตาม...”

แนวคิดนี้เป็นการพึ่งพาโดยอาศัยปัจจัยภายในคือตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีปกตินิสัย

4.2 กลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายนอก

เป็นแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาผู้อื่น เช่นหวังพึ่งตำรวจ องค์กรต่างๆ พึ่งอุปกรณ์ เทคโนโลยี เช่น เครื่องตรวจระเบิด กล้องโทรทัศน์วงจรปิด การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม ซึ่งเป็นแนวคิดของคนส่วนใหญ่ สำหรับแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในกลุ่มนี้มี 11 แนวคิด ได้แก่ ความเข้มงวดในการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การตั้งป้อมจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การติดตั้งกล้องวงจรปิดตามสถานที่ต่างๆ สถานที่ราชการบริษัท ห้างร้านต่างๆควรมีรปภ.รักษาการณ์หรือ ยามรักษาความปลอดภัย การตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลภายในและบุคคลภายนอก การป้องกันภัยเกี่ยวกับการห้ามใช้พื้นที่ในสำนักงานเป็นพื้นที่เก็บของ การตรวจตราความปลอดภัยของรถขนส่งแก๊สและน้ำมันเชื้อเพลิง การตรวจตราถังขยะในพื้นที่สาธารณะ การตรวจกระเป๋าหรือ เป้สะพายเพื่อป้องกันการบรรจุระเบิดที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม ควรมีชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ตลอดจนการจัดให้มีการอบรมหรือการฝึกซ้อม รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

4.2.1 ความเข้มงวดในการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ควรกระทำให้มีความชัดเจน การเรียกตรวจรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ควรตรวจให้ครบถ้วนทุกคน เพราะถ้าหากตรวจบ้าง ไม่ตรวจบ้าง แสดงถึงความหละหลวมขาดประสิทธิภาพในการทำงาน รถคันที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เรียกตรวจอาจจะบรรทุกอุปกรณ์ที่ใช้ก่อวินาศกรรมมาก็ได้ ซึ่งเป็นการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาภายนอก สอดคล้องกับทฤษฎีป้องกัน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเตาอิฐท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“...การตรวจรถยนต์ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ผ่านเข้ามาในตัวเมือง จะต้องทำการตรวจให้ชัดเจน และรอบคอบ การเรียกตรวจรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ควรตรวจให้ครบถ้วนทุกคน ไม่ใช่พอเจอรถยนต์คันหรือตู้มีระดับแล้วไม่กล้าตรวจปล่อยให้ผ่านไปเฉยๆ แบบนั้นมันใช้ไม่ได้...”

จากการศึกษาของนายสุรเชียร จักรานนท์ (2548: 18) พบว่าการระเบิดรถจักรยานยนต์เป็นรูปแบบหนึ่งของการก่อวินาศกรรมที่ค่อนข้างแพร่หลาย ถึงแม้ว่าอำนาจในการทำลายล้างจะอยู่ในระดับต่ำ เพราะพื้นที่ให้ ชุกซ่อนระเบิดไว้ไม่มากนัก โดยเฉพาะการชุกซ่อนไว้ใต้เบาะที่นั่งคนขับรถ ซอกข้างตัวถังน้ำมัน ก่อถังใส่ของท้ายรถ ฯลฯ ระเบิดรถจักรยานยนต์มีความ ได้เปรียบตรงที่มีความคล่องตัวสูง เคลื่อนเข้าหาเป้าหมายได้สะดวกรวดเร็ว ที่สำคัญที่สุด อาคารส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจกับการตรวจค้นรถจักรยานยนต์

แรงระเบิดจากรถจักรยานยนต์มีอำนาจในการทำลายล้างไม่ยิ่งหย่อนกว่าระเบิดที่ถูกชุกซ่อนไว้ใต้ท้องรถยนต์ ข้อแตกต่างที่สำคัญคือ ระเบิดรถจักรยานยนต์ ผู้ขับขี่มักจะล่วงรู้ว่ารถจักรยานยนต์ของตนเองมีระเบิดแรงสูงชุกซ่อนไว้ ในขณะที่ระเบิดที่ถูกชุกซ่อนไว้ใต้ท้องรถยนต์ ผู้ขับขี่อาจจะไม่รู้ตัวก่อนล่วงหน้า รวมทั้งผู้ขับขี่รถยนต์คันนั้นนี้อาจจะตกเป็นเป้าหมายของการลอบสังหารเสียเองโดยไม่รู้ตัว

การตรวจค้นรถจักรยานยนต์ โดยเฉพาะรถจักรยานยนต์ของบุคคลภายนอก จึงเป็นแนวทางการป้องกันภัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการรับมือกับการก่อวินาศกรรมในอาคาร และมักจะเป็นมาตรการที่ถูกมองข้ามจากอาคารต่างๆ เพราะรูปแบบของระเบิดรถจักรยานยนต์เป็นส่วนหนึ่งของนวัตกรรมการก่อการร้ายที่มักจะเกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งไม่ได้มีการควบคุมจำนวนของรถจักรยานยนต์

พบว่าระเบิดรถจักรยานยนต์ เป็นรูปแบบของการก่อวินาศกรรมที่ประยุกต์มาจากระเบิดรถยนต์ แต่มีขนาดย่อมกว่า รูปแบบดังกล่าวเริ่มถูกใช้กันอย่างแพร่หลาย อาจจะเป็นเพราะความคล่องตัวในด้านการจรจร การจัดการรถจักรยานยนต์โดยการลักขโมยทำได้ง่าย และเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ให้ความสนใจตรวจสอบการสูญหายของรถจักรยานยนต์มากเท่ากับรถยนต์ รวมถึงเป็นเครื่องมือทำลายล้างยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถเข้าถึงเป้าหมายที่ต้องการก่อวินาศกรรมหรือเป้าหมายที่ต้องการลอบสังหารได้ง่าย ขนาดของการทำลายล้างส่วนใหญ่เป็นขนาดเล็กและขนาดกลาง

ระเบิดแรงสูงจะถูกชุกซ่อนไว้ใต้เบาะที่นั่งของผู้ขับขี่หรือใต้ถังน้ำมันเชื้อเพลิงของรถจักรยานยนต์ ขนาดของสารระเบิดไม่มากนักตั้งแต่ไม่กี่ร้อยกรัมจนถึงไม่กี่กิโลกรัม การระเบิดส่วนใหญ่จุดชนวนโดยโทรศัพท์มือถือ ผู้ก่อการร้ายจะขับรถจักรยานยนต์คันดังกล่าวไปจอดทิ้งไว้ข้างเป้าหมาย เช่น ป้อมยาม หรือในที่จอดรถของอาคาร จากนั้นจุดชนวนให้เกิดการระเบิด ซึ่งมักจะส่งผลให้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่จอดอยู่ข้างเคียงเกิดการระเบิดหรือถูกไหม้ตามไปด้วย ในการปฏิบัติการลอบสังหารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอ

หาคิใหญ่ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้ก่อการร้ายได้ใช้รถจักรยานยนต์สองคันจับขี้เข้าประชิดตัวเป้าหมายและจ่อยิงเป้าหมายรายนั้นจนเสียชีวิต จากนั้นได้ทิ้งรถจักรยานยนต์คันหนึ่งไว้ในสถานที่เกิดเหตุให้ดูเหมือนว่าเป็นการกระทำอย่างไม่ตั้งใจ

เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปชันสูตรศพผู้เสียชีวิตและเก็บหลักฐานจากที่เกิดเหตุ ได้พบว่ารถจักรยานยนต์คันที่จอดทิ้งไว้ในที่เกิดเหตุมีระเบิดแรงสูงซุกซ่อนไว้ใต้เบาะที่นั่งของผู้จับขี้ เจตนาเพื่อให้เกิดการระเบิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ทำลายล้างเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ โขคิดิที่ระเบิดดังกล่าวไม่ทำงาน

ระเบิดรถจักรยานยนต์เป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถเล็ดลอดผ่านการตรวจค้นของหน่วยรักษาความปลอดภัยตามอาคารเกือบทุกอาคาร เพราะมักจะถูกละเลยในการตรวจค้น เนื่องจากเป็นรูปแบบการก่อวินาศกรรมที่ผู้ก่อการร้ายมาประยุกต์ใช้ในภายหลัง และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติการยังไหลเวียนไปถึงผู้เกี่ยวข้องไม่มากนัก ทำให้เกิดช่องโหว่ของระบบรักษาความปลอดภัย

จากการศึกษานี้ได้สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนทุ่งหวัง ซึ่งมีความคิดเห็นดังนี้

“...โจรเดี่ยวนี้นั่นเก่ง...น้องเอ๋ยเก่งกว่าตำรวจมากมาย เทคนิคเทคโนโลยีที่โจรมันเอามาใช้ตำรวจบ้านเราตามไม่ทันหรอก ตำรวจสงขลาเก่ง แต่ขู้อับรถเครื่องชาวบ้าน (ที่ไม่ได้ดูถูกนะเรื่องจริงเพแหละที่พูด)อยากให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและทุกฝ่าย มีความรอบคอบ นำเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการตรวจค้น และตั้งใจทำงานกันหน่อย การป้องกันตนเอง เทรอคะ ก็อย่าเที่ยวกลางคืนละ อย่าไปสถานที่ที่มีคนมาก ๆ ที่สำคัญคือ อย่าประมาทละ...”

ส่วนการระเบิดรถยนต์ เป็นรูปแบบของการก่อวินาศกรรมที่มีการใช้แพร่หลายมากที่สุดในโลก (สุรเชียร จักรานนท์, 2548: 18) ถือได้ว่าเป็นการก่อวินาศกรรมที่มีพลังของการทำลายล้างสูงที่สุดเมื่อเทียบกับรูปแบบอื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด การวางระเบิดแต่ละครั้งมีขนาดใหญ่โต ใช้วัตถุระเบิดจำนวนมากหลายร้อยกิโลกรัมจนถึงหลายพันกิโลกรัม การวางระเบิดได้สร้างความเสียหายให้กับอาคารสถานที่ รวมทั้งชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก

ผู้ก่อการร้ายจะบรรทุกระเบิดจำนวนมากไว้ในรถยนต์ ซึ่งรถยนต์ที่ใช้ในการก่อวินาศกรรมอาจได้มาจากการเช่าหรือลักขโมย แล้วนำรถยนต์คันดังกล่าวไปจอดไว้ข้างอาคารที่เป็น

เป้าหมายของการก่อวินาศกรรม หรืออาจนำรถยนต์คันดังกล่าวเล็ดลอดผ่านระบบรักษาความปลอดภัยเข้าไปจอดในที่จอดรถภายในอาคาร จากนั้นจุดชนวนระเบิด บางกรณีผู้ก่อการร้ายอาจตัดสินใจขับรถยนต์คันที่บรรทุกระเบิดไว้เต็ม ฝ่าด่านตรวจสอบของหน่วยรักษาความปลอดภัยพุ่งเข้าชนอาคารที่เป็นเป้าหมาย แล้วจุดชนวนระเบิดพลีชีพตัวเองพร้อมกับรถยนต์คันดังกล่าว

ระเบิดรถยนต์ที่เกิดขึ้นในเมืองมุมไบหรือบอมเบย์ในประเทศอินเดีย เป็นรูปแบบเฉพาะที่แตกต่างจากที่อื่นๆ โดยผู้ก่อการร้ายใช้วิธีจ้างเหมารถแท็กซี่ทั้งวัน แล้วนำระเบิดจำนวนมากใส่ไว้ท้ายรถหรือที่นั่งด้านหลังคนขับรถให้ดูเหมือนเป็นสัมภาระของผู้โดยสาร จากนั้นหลอกล่อให้คนขับรถแท็กซี่นำรถคันดังกล่าวไปจอดคอยที่ข้างอาคารที่เป็นเป้าหมายของการก่อวินาศกรรม ในระหว่างที่ผู้โดยสารลงจากรถและทำที่ว่าจะเข้าไปติดต่อธุระในอาคาร ได้จุดชนวนให้เกิดการระเบิดขึ้น ทำลายล้างอาคารที่เป็นเป้าหมายและคร่าชีวิตคนขับรถแท็กซี่ซึ่งเป็นพยานปากเอกที่จดจำรูปพรรณสัณฐานของผู้ก่อการร้ายไว้ได้ รวมถึงไม่ต้องจ่ายค่าเช่ารถแท็กซี่ส่วนที่ติดค้างไว้

สำหรับเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนทุ่งหวังให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“...บ้านเราเดี๋ยวนี้ ผู้ก่อการร้าย มักจะเจาะถนนตามคอสะพานข้ามคลองหรือข้ามแม่น้ำแล้วเอาลูกระเบิดอัดฝังเข้าไป แล้วต่อวงจรต่อสายเข้าไปในป่า พอรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารผ่านจุดเดิม ซึ่งเป็นจุดสังหาร ก็จะจุดชนวนให้ระเบิดขึ้น เพื่อสังหารให้เกิดการเสียหายบาดเจ็บ หรือตาย

ที่เลือกวางระเบิดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ตามคอสะพาน เพราะจะทำให้ยุ่งยากต่อการลำเลียงผู้ป่วยไปส่งโรงพยาบาล เสมือนเป็นการตัดต่อเส้นทางให้มีความยากลำบากในการช่วยเหลือผู้ป่วย...”

ผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเก่าเส็ง เห็นว่าควรมีการตรวจค้นทั้งรถจักรยานยนต์และรถยนต์ ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...ถ้าถามเรื่องการตรวจค้นรถจักรยานยนต์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นสิ่งที่ดีไหม ก็ตอบว่าเป็นสิ่งที่ดีมากๆ แต่วัตถุประสงค์หลักที่ตรวจตรานั้นส่วนใหญ่ ตรวจเพื่อจับผิด ตรวจเพื่อความปลอดภัยมีน้อย ตรวจเพื่อจะหาเงินเข้ากระเป๋าสลึงเป็นส่วนใหญ่ สงสารนักศึกษาที่มาเรียนในเมือง พ่อแม่ให้เงินมาจ่าย

แต่ต้องมาตกเป็นเครื่องมือหากินของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่หัวโหดกระหายเงินเสีย เป็นส่วนใหญ่

อยากจะถามย้อนกลับบ้าง เจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งป้อม ตรวจแต่รถ เครื่อง (จักรยานยนต์) ตรวจกันตั้งตาย...เคยรู้กันบ้างไหมว่าโจรมันไม่โกงแล้ว มันไม่บรรทุกระเบิด บรรทุกัน ก็บรรดเครื่องคันกระจอกๆ หรอก มันบรรทุกันกับ รถยนต์ทั้งนั้น ตำรวจบ้านเราทำไมมันโกงจัง เวลาตั้งป้อมมักจะไม่ค่อยตรวจ รถยนต์คันหรูๆ มักจะปล่อยให้ผ่านพ้นไปทั้งนั้น ปล่อยไปโดยไม่ค่อยสนใจ ระวังให้ดีเถอะ ถ้ามีวแต่ตรวจเฉพาะรถเครื่องระวังโจรมันจะเอาระเบิดไปวางถึง โรงพัก ถึงเวลานั้นระวังตำรวจทั้งโรงพักจะตายโหงกันหมด

ก็อยากให้เจ้าหน้าที่มีความชัดเจน มีความเสมอภาคในการตรวจค้น ตรวจตราให้เท่าเทียมกัน ตรวจตราเพื่อความปลอดภัยไม่ใช่ตรวจตรา เพื่อหวัง จะจับผิด...ที่พี่กล่าวอาจจะพูดตรงเกินไป พี่ขอโทษด้วยนะค่ะ แต่ถ้าอยากให้ปลอดภัย 100% ก็ต้องตรวจตราให้หมด ทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ...”

จากข้อมูลทั้งหมด เป็นสิ่งสะท้อนภาพว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจควรเพิ่มความเข้มงวดในการ เรียกตรวจรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ไม่หะหลวม จากข้อมูลเอกสารจะเห็นได้ว่าการก่อวินาศกรรม นั้นแม้การซ่อนระเบิดไว้ในรถจักรยานยนต์อาจแพร่หลายแต่ไม่ได้หมายความว่ารถยนต์ไม่ซุกซ่อน ระเบิด การตรวจตรารถจักรยานยนต์ควรตรวจได้เบาะที่นั่งหรือใต้ถังน้ำมันเชื้อเพลิง ส่วนรถยนต์จะมีระเบิดซุกซ่อนจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับในการใช้ก่อการร้ายข้ามชาติเพราะให้ผลรุนแรงกว่า คนร้ายจะซุกซ่อนไว้ท้ายรถ หรือที่นั่งด้านหลังคนขับ หรือการใช้วิธีเจาะถนนตามคอสะพานข้าม คลองหรือข้ามแม่น้ำโดยวางระเบิดอัดฝังบนพื้นถนนต่อวงจรโดยใช้สายเข้าไปในป่า ดังนั้นหากใช้ เครื่องมือที่ขาดประสิทธิภาพและการตรวจตราที่หะหลวมจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถ ป้องกันการก่อวินาศกรรมได้

4.2.2 การตั้งป้อมจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการตั้งจุดตรวจรถยนต์และ รถจักรยานยนต์ทุกคัน เพราะการตรวจทุกคันจะเป็นการป้องกันภัยที่ดีมาก ทำให้ฝ่ายตรงข้ามที่จะ ก่อเหตุมีความกังวลหรือมีความกลัว ซึ่งเป็นการป้องกันตนเองโดยอาศัยปัจจัยภายนอก สอดคล้อง กับทฤษฎีป้องกัน ดังเช่นคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเก่าเส็งท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...แนวทางในการป้องกันและดูแลตัวเอง เพื่อให้ปลอดภัยจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยากแนะนำตำรวจคือ เวลาตรวจตั้งป้อมตรวจรถ อยากให้คุณตำรวจมีการตรวจทุกคันเพราะจะป้องกันภัยได้มากกว่า...”

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลชุมชนเก้าเสียง ให้ความเห็นว่า

“...แนวทางในการป้องกัน อยากให้ตำรวจในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ตั้งจุดตรวจก่อนเข้าเมืองแบบตลอด 24 ชั่วโมง สักจุดหรือสองจุด เพราะที่สังเกตเห็นจะตรวจเฉพาะตอนหัวค่ำเท่านั้น แล้วก็เลิก ยังขาดความจริงจัง ตั้งใจในการทำงานมาก ถ้าหน่วยงานรัฐทำแบบรอบคอบ ชัดเจน และจริงจังในการตั้งจุดตรวจ ผมว่าฝ่ายตรงข้ามจาก 3 จังหวัดชายแดน ที่จะเข้ามาก่อเหตุก็คงจะไม่กล้า แต่นี่อะไร ยังทำแบบหละหลวมอยู่...”

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลชุมชนพะวง กล่าวว่

“...เวลาที่ขับรถผ่านเห็นตำรวจ ทหาร ตั้งป้อมจุดตรวจที่ว่ดีนะ ดีมากเลยแหละ เป็นการป้องกันภัยที่ดีให้กับประชาชน เสมือนจุดสกัดกั้นมิให้ผู้ก่อการร้ายหรือผู้ที่จะเข้าไปก่อเหตุในพื้นที่เกิดความกลัว เกิดการหวาดวิตกว่าจะผ่านไปไม่ได้หรือเปล่า ป้อมตรวจนี้จะช่วยป้องกันทำให้ผู้ก่อการร้ายมีความยากลำบากที่จะเข้าไปก่อเหตุในพื้นที่...เป็นการป้องกันภัยที่ดี รวมทั้งทุกคนควรช่วยกันสอดส่องดูแลและช่วยกันเป็นหูเป็นตา และแจ้งข่าวสารเบาะแสรให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย...”

สอดคล้องกับงานของธีรศักดิ์ สารภูษิตสันต์(2551) ในเรื่องระบบขามรักษาการณ์และการตั้งป้อม จุดตรวจเพื่อรักษาความปลอดภัย

4.2.3 ควรมีการติดกล้องวงจรปิดตามสถานที่ต่าง ๆ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความเห็นว่าควรมีการติดกล้องวงจรปิดตามสี่แยก ตามถนนหนทาง ตามสำนักงาน เพราะกล้องวงจรปิดเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถบันทึกเหตุการณ์

ข้อมูลต่างๆ ได้ดีกว่าคำบอกเล่าสำหรับในยุคปัจจุบันจึงเป็นที่นิยมนำมาใช้ในการป้องกันภัยต่างๆ ให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี เป็นการพึ่งพาตนเองโดยอาศัยปัจจัยภายนอก สอดคล้องกับทฤษฎีป้องกัน เช่น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จากชุมชนเตาอิฐ และผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนพะวง ซึ่งเสนอว่า

“...ควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดตามจุดต่าง ๆ เช่น ตามสี่แยก ตามถนนหนทาง ตามสำนักงาน เพราะกล้องวงจรปิดเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถบันทึกเหตุการณ์ข้อมูลต่าง ๆ ได้ดีกว่าคำบอกเล่า เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นสามารถตรวจสอบจะทำให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันภัย...”

จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่าในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดตามสถานที่ต่างๆ ไม่มากนัก บริเวณที่พบเช่น ตามหอพักนักศึกษา ตามสำนักงาน ห้างร้าน บริษัท ตามสถานที่ร้านสะดวกซื้อต่างๆ ตามร้านทอง ฯลฯ มีทั้งประเภทที่เชื่อมต่อเข้ากับอินเตอร์เน็ตโดยตรงและประเภทดั้งเดิมที่เชื่อมต่อเข้าไปที่ห้องควบคุม กล้องโทรทัศน์วงจรปิดใช้สำหรับการเฝ้าดูแลพื้นที่ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัย ทดแทนการใช้ยามซึ่งมีต้นทุนระยะยาวสูงกว่ามาก หากพื้นที่ใดที่คาดว่ามีความเสี่ยงสูงและไม่ไปละเมิดความเป็นส่วนตัว ส่วนใหญ่จะติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดไว้คอยเฝ้าดู

เส้นทางสัญจรของบุคคลภายนอก จะติดกล้องโทรทัศน์วงจรปิดไว้และบันทึกภาพถ่ายอย่างต่อเนื่อง หากเกิดเหตุการณ์การขู่วางระเบิด ภาพเหล่านี้จะถูกนำมาย้อนดูเพื่อตรวจหาบุคคลที่น่าสงสัย โดยเฉพาะการถือสิ่งของและการขนส่งสิ่งของที่สงสัยว่าอาจจะเป็นระเบิด กล้องโทรทัศน์วงจรปิด เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ตรวจจับรถยนต์และคนขับ ผู้ต้องสงสัยที่มีปฏิกริยามีพฤติกรรมในทางที่ไม่ดี เป็นอุปกรณ์ที่รักษาความปลอดภัยทดแทนยามหรือ รปภ. ได้เป็นอย่างดี ดังเช่นผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนพะวง ได้ให้ความเห็นว่า

“...กล้องโทรทัศน์วงจรปิดในสงขลา มีติดตั้งมากก็แถวหน้าร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ร้านขายทอง ร้ายขายวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ หอพักนักเรียน (ที่ใหญ่ๆ) ก็ดีนะที่เขาติดตั้งระบบวงจรไว้ เราจะได้รู้พฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคล ว่ามีพฤติกรรมเป็นอย่างไร ใครเป็นโจร ใครเป็นคนดี ใครเป็น

หัวข้อใด ใครทำอะไรรู้หมด กล้องมันจะบันทึกไว้เป็นหลักฐานมัดตัวได้เป็นอย่างดี ในกรณีทำความผิด...”

4.2.4 สถานที่ราชการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดูแลรักษาความปลอดภัยแก่สถานที่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความเห็นว่าตามสถานที่ราชการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคอยตรวจตรา บุคคลภายใน ภายนอกที่เข้าออก มีการตรวจค้น ตรวจบัตร ตรวจกระเป๋าที่พกพา เป็นการยับยั้งการก่อเหตุร้ายได้ดีมากอีกระดับหนึ่ง ซึ่งในสภาพปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีการตื่นตัวกันมาก จากสภาพจริงๆ ที่พบเห็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บางครั้งทำหน้าที่ดีกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียอีกสอดคล้องกับทฤษฎีป้องกันซึ่งเป็นการพึงพาปัจจัยภายนอก ตัวอย่างเช่นแนวทางการป้องกันมหาวิทยาลัย ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งหนึ่งได้เล่าว่า

“...แนวทางในการป้องกันความปลอดภัยในรั้วมหาวิทยาลัย เราได้จัดให้มียามรักษาการณ์ จำนวน 2 จุด คือ ประตูทางเข้า 1 จุดและด้านประตูทางออกอีก 1 จุด แต่ละจุดจะมีเจ้าหน้าที่ยาม รมภ.คอยตราตรวจดูแลความปลอดภัย บุคคลหรือนักศึกษาเข้า-ออกเป็นอย่างดีตลอด 24 ชั่วโมง ถ้าหากมีอะไรผิดปกติให้แจ้งฝ่ายนายคณาธิการ องค์กรนักศึกษา ผู้นำนักศึกษา หรือสายตรงอธิการบดี เราจะไม่ประมาท เพราะรู้ๆ กันอยู่เหตุการณ์สถานการณ์ตอนนี้มันยังไม่สงบ...”

และการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลาว่า

“...สำหรับแนวทางการป้องกันของมหาวิทยาลัย เนื่องจากเรามีนักศึกษาและเจ้าหน้าที่เยอะมาก ผมจัดให้มีเวรยาม เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณประตูเข้าออกเพื่อจะได้คอยตรวจตราและตรวจสอบดูแลความปลอดภัยให้กับทุกคน สำหรับเวร-ยามจะมีการสลับเปลี่ยนกันทุก ๆ 3 ชั่วโมง และจะปฏิบัติหน้าที่ติดต่อกัน ตลอด 24 ชั่วโมงสรุปคือตรงบริเวณของประตู

เข้ ออกของมหาวิทยาลัย จะมีเจ้าหน้าที่เวรยาม ปรก.ยืนปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง...”

รวมทั้งการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาผู้หนึ่งในจังหวัดสงขลา เล่าให้ ฟังว่า

“...โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนขึ้นชื่อว่าโดดเด่นระดับจังหวัด ก็ ย่อมเป็นที่หมายปองของฝ่ายตรงข้ามที่จะก่อวินาศกรรมในเรื่องของการ ป้องกันความปลอดภัยหน้าประตูเข้ ออกของโรงเรียนเราจัดให้มีเจ้าหน้าที่ยาม รักษาความปลอดภัย ดูแลความปลอดภัยด้านหน้าโรงเรียนและภายใน โรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งกลางวันและกลางคืน...”

และจากการสัมภาษณ์นายตำรวจศ พ.ต.อ.ท่านหนึ่งจากค่ายรามคำแหง สงขลา ได้เล่าให้ฟังถึง แนวทางปฏิบัติในหน่วยงานของท่านว่า

“...สำหรับการป้องกันสถานที่ราชการหรือหน่วยงานของผมในเรื่อง ของการป้องกันตนเองและการป้องกันหน่วยผมจัดให้ตำรวจมีการเข้ เวร รักษาการณ์จำนวน 8 จุดโดยรอบ กองกำลังของผมมีการผลัดเปลี่ยนเวรยาม ตลอด 24 ชั่วโมง ถ้าหากว่าจะเข้ มาก่อวินาศกรรม ก็คงยากสักหน่อย แต่เรา จะไม่ประมาท ผมสั่งกำชับให้ตำรวจทุกคนายตั้งมั่นอยู่ในกฎระเบียบอย่าง เคร่งครัด...”

ส่วนผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งจากชุมชนพะวงได้เสนอว่า

“...อยากให้หน่วยงาน สถานที่ต่างๆ ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัด สงขลา มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อจับภาพการกระทำผิดของ ผู้ก่อการร้ายและอยากให้สถานที่สำคัญต่าง ๆ สถานที่ราชการ บริษัท ห้างร้าน ทั่วไปในเขตพื้นที่มียาม ปรก.เพื่อตรวจตรา และรักษาความปลอดภัย...”

เช่นเดียวกับที่ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งจากชุมชนเดาอิฐ เสนอว่า

**“...อยากให้ที่ทำงาน สถานที่ราชการ บริษัท และห้างร้านต่าง ๆ มี
เจ้าหน้าที่ยาม րปค.คอยทำหน้าที่ตรวจตรา และรักษาความปลอดภัย เพราะ
ถ้ามียามจะทำให้การก่อวินาศกรรมทำได้ยากขึ้น...”**

จากการสังเกตและสำรวจโดยการลาดตระเวนพบว่าในเขตพื้นที่อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา ยังมียามหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยน้อย ส่วนมากจะเป็นสถานที่ราชการ
ห้างร้าน บริษัท มีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ในอาคารทั่ว ๆ ไป เจ้าหน้าที่ทั้งสอง
ส่วนนี้จะถูกใช้งานรวมกันไป และมักจะเป็นลูกจ้างของนิติบุคคลภายนอกที่รับช่วงเข้ามาดูแลตาม
สัญญาจ้างที่มีอยู่ รวมทั้งมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนจนไม่สามารถมอบหมายหน้าที่ประจำ

ยามและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย นอกจากจะทำหน้าที่ตรวจตราดูแลความ
ปลอดภัย ขอความร่วมมือ และบังคับให้ทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกทำตามกติกาของอาคาร
ที่ได้กำหนดไว้ เช่น การติดบัตร แลกบัตร ตรวจค้นสิ่งของ บางกรณียังทำหน้าที่บริการอื่น ๆ
คอยให้ความช่วยเหลือบุคคลภายในและบุคคลภายนอกเพื่อสร้างความประทับใจ และเป็นที่
นิยมชมชอบของผู้ที่พบเห็น ดังผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนทุ่งหวัง ได้ให้ความเห็นเรื่องนี้ว่า

**“...อย่าคิดว่ายามไม่มีความหมายนะค่ะ กับยุคเหตุการณ์
สถานการณ์ปัจจุบันนี้ที่เกิดขึ้นในบ้านเรา ยามนี้แหละ, , เป็นผู้ที่มีส่วนเป็นหู
เป็นตาคอยสอดส่องดูแลความปลอดภัย ความผิดปกติให้แก่พวกเราทุกคน เป็น
บุคคลที่ถ่วง คอยตรวจตรามิให้ผู้ที่จะก่อเหตุมีความสะดวกในการปฏิบัติงาน
แนวทางการป้องกันภัยที่ดีขอเสนอว่า ตามสถานที่ต่างๆ ควรมียามรักษาความ
ปลอดภัย...”**

4.2.5 ตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลภายในและบุคคลภายนอก

บุคคลภายใน หมายถึง บุคคลที่มีรายชื่อทะเบียนประวัติ รูปถ่าย และบัตร
เครื่องแบบที่สามารถตรวจสอบแสดงถึงสถานะที่แท้จริงของบุคคลผู้นั้น ได้ในทันที และรวมไปถึง
สติ๊กเกอร์หรือเครื่องหมายอื่นๆ ประจํารถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ซึ่งแสดงถึงสิทธิที่จะเข้า-ออก
และจอดรถภายในอาคารเป็นประจำ

บุคคลภายนอก หมายถึง คนแปลกหน้าที่เดินเข้ามาภายในอาคารเพียงชั่วคราวชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบสถานที่แท้จริงของผู้นั้นได้ในทันที และถ้าหากเกิดเหตุร้ายภายในอาคารหรือในเขตพื้นที่ คนเหล่านี้จะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง เพราะไม่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์พื้นที่ที่เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากบุคคลภายใน หากเกิดเหตุร้ายขึ้นในพื้นที่หรือในอาคารต้องเผชิญหน้ากับความเสียหายโดยตรงทั้งชีวิตทรัพย์สิน และหน้าที่การงาน

สำหรับแนวทางการป้องกัน การตรวจตราบุคคลภายในและบุคคลภายนอกตามสถานที่ราชการ ห้างร้านต่างๆ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา แต่ละสำนักงานส่วนใหญ่จะมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตรวจตราอยู่เกือบทุกสำนักงาน มีการตรวจบัตร มีการตรวจค้นกระเป๋าที่พกพา ตามสถานที่ราชการ ตามห้างร้านต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันการก่อเหตุร้ายในพื้นที่สอดคล้องกับทฤษฎีป้องกัน เช่น จากการให้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเตาอิฐอีกท่านหนึ่งได้เล่าว่า

“...การเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สำนักงานต่างๆเกิดการตื่นตัว มีเจ้าหน้าที่ รปภ.คอยตรวจตราดูแลในเรื่องของความปลอดภัย มีการตรวจค้น ทำให้คนที่มันคิดจะก่อเหตุร้าย เกิดความไม่สะดวกในการที่ก่อการร้าย...มีแยกบุคคลภายนอกออกจากบุคคลภายใน แยกพื้นที่สำหรับบุคคลภายในและบุคคลภายนอก มีการตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลภายนอกมากขึ้น...”

และการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเตาอิฐ เสนอว่า

“...อยากให้เจ้าหน้าที่ตรวจตรา ตรวจค้น เก็บรายละเอียดบุคคลที่เข้าออกตามสถานที่ต่างๆ ในเขตอำเภอเมือง ให้ชัดเจนให้ได้ข้อมูลมากที่สุดต่อการติดตาม ในกรณีที่บุคคลคนนั้นเข้ามาเพื่อประสงค์ร้าย เข้ามาเพื่อหาข้อมูลเพื่อหวังผลต่อการก่ออาชญากรรม เราจะได้มีหลักฐานในการจับกุมได้ทันที ทั้งนี้ทั้งนั้น เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ทหาร ตำรวจจะต้องทำงานให้คุ้มกับเงินเดือนที่หลวงจ่ายหน่อย ไม่ใช่สักแต่ทำงานให้ผ่านไปวัน ๆ...”

จากการศึกษาเอกสารทางด้านอาชญากรรมวิทยา (สุคตวงวน สุธีสร, 2551) เสนอแนะว่าการแยกบุคคลภายในและบุคคลภายนอก วิธีการที่ง่ายที่สุดคือ บังคับให้บุคคลภายในแสดงสถานะ

ของตนเอง เช่น ดิจิทัลประจำตัว สวมใส่เครื่องแบบตลอดเวลาที่อยู่ภายในอาคาร และบังคับบุคคลภายนอกให้แสดงตน โดยการแลกบัตรผ่านเข้า-ออกและบัตรที่แสดงตนว่าเป็นบุคคลภายนอก บันทึกรายชื่อของบุคคลภายนอกผ่านกล้องโทรทัศน์วงจรปิด และเก็บรายละเอียดของเอกสารแสดงตน โดยการสแกนเอกสารเหล่านั้นเก็บไว้เป็นหลักฐาน เพื่อสามารถตรวจสอบได้ในภายหลัง ส่วนการแยกพื้นที่และจำกัดพื้นที่ของบุคคลภายนอก โดยการแยกพื้นที่จอร์แดนบางชั้นหรือบางบริเวณสำหรับบุคคลภายนอกโดยตรง และจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตรวจตราอย่างระมัดระวัง เส้นทางสัญจรของบุคคลภายนอกให้เหลือเฉพาะพื้นที่ที่ต้องการติดต่อธุรกิจโดยตรงเท่านั้น ไม่ให้บุคคลภายนอกเดินผ่านเข้าไปทั่วทั้งอาคารพื้นที่ควบคุมบางแห่งห้ามบุคคลภายนอกเข้า-ออกโดยเด็ดขาด แม้กระทั่งญาติหรือเพื่อนที่ประสงค์จะพบปะกับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในพื้นที่นั้น จะต้องนั่งคอยในพื้นที่พักคอยที่จัดให้เท่านั้น

ในสถานการณ์ที่ตึงเครียดที่มีแนวโน้มของการก่อวินาศกรรมสูงจำนวนของบุคคลภายนอกอาจถูกจำกัดให้น้อยลง เพื่อลดภาระในการรักษาความปลอดภัย เช่น ยกเลิกการเข้ามาเยี่ยมชมดูงานภายในอาคารที่ไม่ใช่วัตถุประสงค์เพื่อทางธุรกิจโดยตรง ลดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลภายนอกเข้ามาในอาคาร หรือกระทั่งชะลอการประชุม สัมมนา เป็นต้น

4.2.6 การป้องกันภัยเกี่ยวกับการห้ามใช้พื้นที่ในสำนักงานเป็นพื้นที่เก็บของ

พื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่รอบนอกอาคารและพื้นที่สาธารณะภายในอาคาร พื้นที่เหล่านี้บางส่วนถูกใช้เส้นทางของการอพยพออกจากอาคาร เป็นพื้นที่ที่มีโอกาสสูงมากที่ผู้ก่อการร้ายจะเลือกเป็นที่ซุกซ่อนระเบิดไว้ และต้องดำเนินการค้นหาวัดลูกลีกลับในพื้นที่เหล่านี้ทันที หากเกิดเหตุลอบวางระเบิดในอาคารหรือสงสัยว่าจะถูกลอบวางระเบิดในอาคาร ต้องจัดให้เป็นพื้นที่ที่โล่งที่สุดเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ให้เป็นสถานที่จัดเก็บสิ่งของหรือซุกสิ่งของต่างๆ ไว้อย่างระเกะระกะ

อาคารบางแห่งพื้นที่รอบนอกอาคารมักจะถูกใช้เป็นที่เก็บกองของเก่าหรือสิ่งของที่ใช้แล้วเพื่อรอการขนย้ายออกไป หรือรอการขายทิ้ง แรกๆ สุดจะถูกใช้เป็นที่เก็บกองชั่วคราว แต่ต่อๆ มาจะถูกใช้เป็นที่เก็บกองถาวร บนไคหนีไฟตามอาคารทั่วไปถูกพบว่าใช้เป็นที่เก็บเอกสารเก่า กระดาษหนังสือพิมพ์ กล่องหรือถังเปล่าจำนวนมาก ในห้องน้ำสาธารณะมักจะกลายเป็นที่เก็บกองน้ำยาเคมีทำความสะอาดและอุปกรณ์ทำความสะอาดจำนวนมาก กลายเป็นห้องเก็บของสำหรับแม่บ้านที่ทำความสะอาดในอาคาร

ห้องเก็บถังแก๊สซึ่งควรจะเป็นพื้นที่โล่ง ฟอครัวหรือช่างมักจะนำเครื่องครัวที่เลิกใช้ไปแล้วไปกองเก็บไว้ ห้องเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงในห้องเครื่องกำเนิดไฟฟ้ามักจะกลายเป็นที่กอง

เก็บเครื่องมือของช่าง หรือเครื่องมือที่รอการซ่อมแซม แม้กระทั่งห้องเครื่องและห้องหม้อแปลง ไฟฟ้าบางแห่งก็กลายเป็นที่เก็บของวางอยู่อย่างระเกะระกะไปทั่ว

พื้นที่ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด หากถูกใช้เป็นที่กองเก็บของในเวลาที่เกิดเหตุร้ายขู่วางระเบิด การตรวจสอบค้นหาระเบิดจะกระทำได้ยากและใช้เวลาค่อนข้างมาก เพราะต้องรื้อค้นข้าวของต่างๆ ทั้งหมดออกมา อีกทั้งเป็นแรงจูงใจให้ผู้ก่อการร้ายลอบวางระเบิดในพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น เพราะระเบิดที่ซุกซ่อนไว้คลุมกลืนกับสิ่งของที่กองเก็บไว้ นอกจากนั้นแล้ว สิ่งของที่กองไว้จะกลายเป็นเชื้อไฟอย่างดี รวมทั้งคิดวางแผนอพยพออกจากอาคาร ทำให้การอพยพล่าช้าออกไป สอดคล้องกับทฤษฎีป้องกัน ดังเช่นคำให้สัมภาษณ์ของดาบตำรวจท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...การป้องกันภัยอีกประการควรคำนึงเรื่องความปลอดภัยในพื้นที่สำนักงานในบริเวณที่ใช้เป็นที่เก็บของ เพราะมีความเสี่ยงสูง และตามสถานที่ทำงานไม่ควรปล่อยให้รกรุงรังเป็นที่เก็บของเพราะจะทำให้ผู้ร้ายนำวัตถุระเบิดเข้ามาซุกซ่อนได้...”

4.2.7 การตรวจตราความปลอดภัยรถยนต์และรถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง

รถยนต์หรือรถขนส่งถึงแก๊ส ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อใช้ในการหุงต้มหรือกิจการครัว รถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น น้ำมันดีเซล น้ำมันเตา สำหรับใช้ในเครื่องจักรต่างๆ ในอาคาร รถขนส่งเหล่านี้จะต้องได้รับการตรวจตราอย่างเข้มงวด ทุกครั้งที่มีการขนส่งจะต้องมีการประสานงานกัน แจ้งเตือนก่อนล่วงหน้า และเมื่อเดินทางมาถึงในอาคารจะต้องมีการตรวจตราดังกล่าวทั้งใต้ท้องรถและบนรถ ทั้งนี้เพราะรถเหล่านี้อาจถูกดัดแปลงให้กลายเป็นระเบิดรถยนต์แรงสูงดี ๆ นั่นเอง

รถขนส่งเหล่านี้ ให้จัดการขนถ่ายสิ่งของโดยใช้ระยะเวลาให้สั้นที่สุด ควรจะมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่อเสร็จสิ้นการขนส่งแล้ว ให้รถประเภทดังกล่าวเคลื่อนย้ายออกจากตัวอาคารให้เร็วที่สุด ห้ามรถเหล่านี้จอดทิ้งไว้ในอาคารต่อไปหรือแวะจอดพักคอยเป็นการชั่วคราวเพื่อรอเวลาการขนถ่ายสิ่งของ รถเหล่านี้ยังจอดจวนเท่าไร ยิ่งเพิ่มความเสี่ยงให้กับอาคารมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้เจ้าหน้าที่ประจำรถทั้งหมดอยู่กับตัวรถตลอดเวลา

พื้นที่ที่เก็บถังแก๊สและเก็บน้ำมันเชื้อเพลิง หรือเก็บสารเคมีที่สามารถดัดแปลงเป็นสารระเบิดได้ต้องเป็นพื้นที่โล่งโดยรอบ มีการตรวจตราอย่างเป็นประจำ หากมีวัตถุใกล้ซุกซ่อนไว้จะต้องสังเกตเห็นได้ในทันที ห้ามบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าและออกจากพื้นที่ดังกล่าว

โดยเด็ดขาด สอดคล้องกับทฤษฎีป้องกัน ดังเช่นคำให้สัมภาษณ์ของ จำสับตำรวจท่านหนึ่งจากค่ายรามคำแหง ให้สัมภาษณ์ว่า

“...รถแก๊สและน้ำมันเชื้อเพลิงควรมีการควบคุมของเจ้าหน้าที่อย่างรัดกุมเนื่องจากวัตถุดังกล่าวเป็นวัตถุที่อันตรายและหากมีผู้ก่อการร้ายนำวัตถุระเบิดมาก่อวินาศกรรมจะทำให้เป็นเชื้อเพลิงเผาไหม้ที่ดีที่สุด และสามารถทำลายล้างให้เกิดความเสียหายได้เป็นวงกว้าง ดังนั้น จึงควรมีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและควบคุมรถขนส่งแก๊สและรถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง...”

4.2.8 การตรวจตราถังขยะในพื้นที่สาธารณะ

ถังขยะในพื้นที่สาธารณะในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และถังขยะที่ตั้งอยู่บริเวณรอบนอกอาคารของสำนักงานต่างๆ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นจุดเสี่ยงต่อการลอบวางระเบิด อาจจะเป็นที่ซุกซ่อนวัตถุระเบิดได้ง่ายและพ้นจากสายตาของคนทั่วไป มีจำนวนค่อนข้างมาก รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้มีการตรวจค้น หรือไม่ได้มีการเฝ้าสังเกตอย่างใกล้ชิด

ถังขยะภายในอาคารเป็นอีกที่หนึ่งที่มีการถกเถียงกันอย่างมากว่าควรมีหรือไม่มี ในที่สุดแล้วพบว่า ภายในอาคาร โดยส่วนใหญ่จะไม่มีถังขยะจัดเตรียมไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเป็นพื้นที่สำหรับการซุกซ่อนระเบิดไว้ ผู้บริโภคบางส่วนไม่เข้าใจ กลับร้องเรียนว่าอาคารไม่ได้ให้ความสะดวกเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม อาคารบางแห่งยังคงจัดเตรียมถังขยะขนาดเล็กไว้ทั้งในพื้นที่สาธารณะและในห้องน้ำ และจัดเจ้าหน้าที่คอยผลัดเปลี่ยนถังขยะ ซึ่งเท่ากับมีการตรวจตราและเฝ้าระวังในตัวแล้ว

สอดคล้องกับทฤษฎีป้องกันและสอดคล้องกับที่สุรเชียร จักรธรานนท์ (2548) ได้เสนอแนะให้เก็บถังขยะขนาดใหญ่ ไม่จัดวางไว้ในพื้นที่สาธารณะหรือในเส้นทางสัญจรของบุคคลภายนอกทั่วไป และกำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเช่น เจ้าหน้าที่รักษาความสะอาดเท่านั้นที่จะไปถึงจุดดังกล่าว และจุดที่ตั้งถังขยะให้ตั้งอยู่ห่างไกลจากจุดที่อาจเป็นอันตรายกับผู้คน หรือก่อความเสียหายให้กับอาคารสถานที่และทรัพย์สิน สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนเก่าเส็งท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...สำหรับถังขยะในตัวเมืองสงขลาบ้านเราหลายจุดแทบจะทุกจุดก็ว่าได้ ยังบกพร่องและยากต่อการตรวจสอบ ยังเขย ยังใช้แบบที่บอยู่ ซึ่งถ้าถามความคิดเห็นไม่เห็นด้วยเลย ถ้าพวกโจรจาก 3 จังหวัดชายแดนอาลู่ระเบิดมา

ชุกช่อนไว้ รับรองว่าไม่มีทางรู้ ไม่มีทางที่จะเห็นได้เลย...ที่พี่ถามว่าแนวทางในการป้องกันตนเองในการลดสถานะเสี่ยง คือ ต้องมีสติและต้องตื่นตัวอยู่เสมอ ว่าสถานที่ตรงไหน ควรไป บริเวณไหนไม่ควรไป ไปแล้วจะอันตรายหรือเปล่า ต้องคิด ให้รอบคอบ ถ้าทำได้ รับรองว่าปลอดภัยแน่นอน...”

4.2.9 การตรวจกระเป๋าหรือเป้สะพายเพื่อป้องกันการบรรจุระเบิดที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม

ระเบิดกระเป๋าหรือระเบิดเป้สะพายเป็นรูปแบบหนึ่งของการก่อวินาศกรรมที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมกันมาก และนำมาใช้ก่อเหตุในเขตอำเภอเมืองสงขลาก็มีหลายครั้ง โดยผู้ก่อการร้ายจะทำตัวเลียนแบบนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีเป้สะพายหลังติดตัวไปไหนมาไหนอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเข้าห้องน้ำ หรือเข้าไปใช้สถานบริการต่างๆ จนผู้คนที่เกี่ยวข้องมองเห็นเป็นภาพชินตา และไม่เคยนึกเฉลียวใจหรือสงสัยว่าจะเป็นรูปแบบหนึ่งของการก่อวินาศกรรม

ภายในกระเป๋าหรือเป้สะพายหลังของนักก่อวินาศกรรมจะบรรจุไว้ด้วยสารระเบิดแรงสูงล้วนๆ เช่น ที เอ็นที ซี โฟร์ หรือเพาเวอร์เจล ขนาดตั้งแต่ครึ่งกิโลกรัมจนถึง 10 กิโลกรัม สารระเบิดแรงสูงนี้จะถูกห่อหุ้มไว้อย่างดีหรืออัดไว้เป็นแท่งในท่อจัดเป็นแท่งจำนวนหลายแท่ง ซึ่งช่วยเพิ่มแรงระเบิดให้สูงขึ้น ทำให้สะดวกต่อการขนย้าย รวมทั้งไม่ให้เกิดกระทบกระเทือนในระหว่างเดินทางขนย้าย ซึ่งอาจพลาดพลั้งทำให้เกิดการระเบิดขึ้นมาก่อนเวลาที่ต้องการได้

ระเบิดแรงสูงในกระเป๋าหรือเป้สะพาย ผู้ก่อการร้ายจะแอบนำไปวางไว้ในสถานที่ที่เป็นเป้าหมายของการก่อวินาศกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ที่มีผู้คนหนาแน่น และสถานที่ให้นั่งพักคอย เช่น สถานีรถขนส่ง สถานีรถไฟ สนามบิน ร้านอาหาร สถานบันเทิง ฯลฯ แล้วผู้ก่อการร้ายจะทำที่ว่าลุกออกไปเพื่อไปทำธุระส่วนตัวชั่วคราว แม้กระทั่งผู้เคราะห์ร้ายที่บังเอิญมาพบเห็น ก็ไม่ได้รู้สึกถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้น ระเบิดอาจถูกจุดชนวนขึ้นโดยระบบการตั้งเวลาหรือควบคุมด้วยระบบโทรศัพท์มือถือ สอดคล้องกับทฤษฎีป้องกันดังที่ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งจากชุมชนเก่าเล่าว่า

“...แถวสงขลาเขตอำเภอเมือง มีหลายจุดที่โดนวางระเบิดส่วนมากจะเป็นย่านร้านอาหาร ย่านบันเทิง ก็มีทั้งบาดเจ็บและตายหลากหลาย ก็มีทั้งระเบิดแบบสะพายหรือระเบิดกระเป๋าและระเบิดรถจักรยานยนต์ที่พวกโจรแนวร่วมจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำเข้ามาวางเพื่อหวังจะทำให้เกิดความวุ่นวาย...”

สำหรับการป้องกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ประชาชน ควรร่วมมือกันตรวจตรา ตามจุดต่างๆ และควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิด ตามสถานที่ต่างๆ เพื่อช่วย บันทึกข้อมูลอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีที่ได้ผลดีมาก ในการตรวจจับคนร้าย...”

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แสบกระเป๋าสัมภาระเพื่อตรวจสอบวัตถุระเบิดก่อนขึ้น เครื่องบินนานาชาติขนาดใหญ่ ท่านหนึ่งได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“...ส่วนมากนักก่อวินาศกรรมจะบรรจุวัตถุระเบิดไว้ในกระเป๋าหรือ เป้เดินทาง แล้วแอบเอาไปไว้ในสถานที่ซึ่งมีคนหนาแน่น แล้วผู้ก่อการร้ายจะทำ ที่ว่าลुकออกไปเพื่อไปทำธุระส่วนตัวชั่วคราว แม้กระทั่งผู้เคราะห์ร้ายที่บังเอิญมา พบเห็น ก็ไม่ได้รู้สึกถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้น ระเบิดอาจถูกจุดชนวนขึ้นโดย ระบบการตั้งเวลาหรือควบคุมด้วยระบบโทรศัพท์มือถือ ดังนั้น จึงมีความจำเป็น อย่างมากที่จะต้องมีการตรวจสอบกระเป๋าทุกใบอย่างรัดกุม...”

4.2.10 ควรมีชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์

ในการเข้าไปพบปะพูดคุยกับพี่น้องประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ เปรียบเสมือนการทำงานหาข่าวสารไปในตัว เพราะการมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องประชาชนจะทำให้ เราได้รู้อะไรในหลาย ๆ อย่างที่เราไม่รู้ แต่การเข้าไปในหมู่บ้านหรือชุมชนจะต้องเข้าไปในรูปของ การให้ความช่วยเหลือ ประชาชนในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับชุมชน เช่น นำแพทย์ตำรวจ ตระเวนชายแดนเข้าไปช่วยเหลือรักษาผู้ป่วย หรือนำยารักษาโรคเข้าไปแจกจ่ายตามโครงการของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การเข้าไปช่วยเหลือในรูปแบบนี้จะทำให้เราได้ใจของประชาชน มีข่าวสารอะไรต่าง ๆ ที่ไม่ชอบมาพากลเกี่ยวกับฝ่ายตรงข้าม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนชาวบ้านก็จะนำข่าวสาร มาบอกกล่าวปรึกษาให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเองสอดคล้องกับทฤษฎีป้องกันเนื่องจากยังคง อาศัยปัจจัยภายนอกคือตำรวจในการป้องกันตนเอง เช่น ข้อเสนอแนะจากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ ข้อมูลท่านหนึ่งจากชุมชนเตาอิฐ เสนอว่า

“...อยากให้มียุทธตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ในการเข้าไปพบปะพูดคุยกับ พี่น้องประชาชนตามจุดต่าง ๆ และอยากให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความตั้งใจในการ ตรวจตรา ตรวจค้น ตามสถานที่ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง ให้มีความ

ชัดเจนและได้ข้อมูลมากที่สุด ง่ายต่อการติดตามในกรณีที่มีการก่อวินาศกรรม จะต้องมีหลักฐานในการสืบสวนจับกุม อยากให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ-ทหาร มีความตั้งใจสำนึกในหน้าที่ ตั้งใจทำงานกันหน่อย ไม่ใช่สักแต่ทำให้ผ่านไปวัน ๆ ควรเข้าไปในรูปของการให้ความช่วยเหลือ ประชาชนในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับชุมชน จะทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกที่ดี ช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจถ้ามีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความไม่สงบ เขาจะแจ้งบอกทันที...”

4.2.11 การอบรมและฝึกซ้อม

การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นกระบวนการทำงานทั้งหมดและขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการกันอย่างเป็นรูปธรรม จากการจำลองเหตุการณ์จริงจนเกิดความคุ้นเคย ซึ่งเมื่อเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมขึ้นมาจริง ๆ ความไม่รู้ก็จะหายไป เหลือเพียงการครองสติและควบคุมความตื่นตระหนกไว้ให้ได้เท่านั้นซึ่งผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งจากชุมชนพะวงได้เสนอแนะไว้ว่า

“...สงขลาบ้านเราไม่เห็นมีการฝึกซ้อมอะไรเลยเกี่ยวกับการก่อวินาศกรรมวางระเบิด อยากให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทหารร่วมมือกันฝึกซ้อมบ้าง ในกรณีที่มีเหตุการณ์จริงจะได้ทำได้ถูก ความผิดพลาดจะได้ไม่เกิดขึ้น...”

สอดคล้องกับทฤษฎีป้องกันและงานวิจัยของธีรศักดิ์ สารภูษิตสันต์ (2551) ในเรื่องการฝึกอบรมยุทธวิธีการรักษาความปลอดภัยในชุมชน

5. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่มเพื่อสืบค้นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการป้องกันตนเองของประชาชนในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา สามารถสรุปได้ 17 แนวทาง ซึ่งผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายใน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มแนวความคิดป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายนอก

โดยในกลุ่มแนวความคิดป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายใน เป็นการป้องกันตนเองโดยยึดการประพฤติปฏิบัติของตัวเอง เน้นการพึ่งตนเองและการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเป็นหลัก เป็นการพึ่งพาอาศัยชุมชนภายในมากกว่าการหวังพึ่งรัฐ และองค์กรภายนอก ซึ่งแนวคิดที่ศึกษาพบมี 6 แนวคิด ได้แก่

1. การมีความตื่นตัว มีสติไม่ประมาท
2. การหลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน สถานที่ที่มีคนแออัด สถานที่ที่มีคนสัญจรเดินไป-มา
3. ผู้ปกครองจะต้องมีการชี้แจงอบรมตักเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ให้เป็นคนที่มีสติความกลัวกับเหตุการณ์ภัยก่อการร้าย
4. ต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง
5. ชุมชนจะต้องดูแลตัวเอง ประชาชนทุกคนต้องรักสามัคคีและเป็นหูเป็นตาให้กันและกัน
6. การรู้จักดูแลป้องกันตนเองไม่หวังพึ่งรัฐ

สำหรับแนวคิดในกลุ่มที่สองเป็นแนวความคิดป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายนอก เช่นหวังพึ่งตำรวจ องค์กรต่างๆ พึ่งอุปกรณ์ เทคโนโลยี เช่น เครื่องตรวจระเบิด กล้องโทรทัศน์วงจรปิด การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม สำหรับแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในกลุ่มนี้มี 11 แนวคิด ได้แก่

1. ควรมีชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ในการเข้าไปพบปะพูดคุยกับพี่น้องประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ
2. การตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจควรกระทำให้มีความชัดเจน การเรียกตรวจรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ควรตรวจให้ครบถ้วนทุกคัน
3. การตั้งป้อมจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ควรมีการตรวจทุกคัน
4. ควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดตามสถานที่ต่างๆ เช่น ที่สี่แยก ตามถนนหนทาง และสำนักงาน เป็นต้น
5. ตามสถานที่ราชการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ควรมียามหรือ รปภ.รักษาการณ์หรือยามรักษาความปลอดภัย มีการตรวจค้น ตรวจบัตร ตรวจกระเป๋าที่พกพา ตรวจตรา บุคคลภายในภายนอกที่เข้าออก
6. มีการตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลภายในและบุคคลภายนอก
7. การป้องกันภัยเกี่ยวกับการห้ามใช้พื้นที่ในสำนักงานเป็นพื้นที่เก็บของ เพราะมีความเสี่ยงสูงในการถูกลอบวางระเบิด

8. การตรวจตราความปลอดภัยรถขนส่งแก๊สและรถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง เพราะหากเกิดภัยร้าย เหตุการณ์จะลุกลามไปอย่างรวดเร็วในพื้นที่วงกว้าง
9. การตรวจตราถังขยะในพื้นที่สาธารณะ เพราะอาจเป็นที่ซุกซ่อนระเบิดของผู้ก่อการร้าย
10. การตรวจกระเป๋าหรือเป้สะพายเพื่อป้องกันการบรรจุระเบิดที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม
11. การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นกระบวนการทำงานทั้งหมด และขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ที่ต้องดำเนินการกันอย่างเป็นรูปธรรม จากการจำลองเหตุการณ์จริงจนเกิดความคุ้นเคย

